

Til lovforslag nr. L 125. Betænkning afgivet af Udvalget for Videnskab og Teknologi den 10. april 2003

Betænkning

over

Forslag til lov om universiteter (universitetsloven)

[af videnskabsministeren (Helge Sander)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 18 ændringsforslag til lovforslaget. Videnskabsministeren har stillet ændringsforslag nr. 5, 6, 9, 12, 17 og 18. Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1-4, 7, 8, 11, 14 og 15. Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 10, 13 og 16.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 15. januar 2003 og var til 1. behandling den 24. januar 2003. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Udvalget for Videnskab og Teknologi.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 7 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og videnskabsministeren sendte den 5. november 2002 dette udkast til udvalget, jf. alm. del – bilag 59. Den 16. januar 2003 sendte videnskabsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget skriftlige henvendelser fra:

Akademikernes Centralorganisation,
Michael Andersen, Viby,
Business Institute Aalborg,

Censorformandskaberne for de fire museumsfag,
Censorkorpset for dansk ved universiteterne,
CVU-Rektorkollegiet,
Danske Studerendes Fællesråd,
Det Danske Sprog- og Litteraturselskab,
Forenede Studenterråd, Københavns Universitet,
Foreningen af Danske Kunstmuseer,
ForskerAlliancen, Dansk Magisterforening,
FTF,
HK/STAT,
Københavns Universitet,
Nationalmuseet,
Rektorkollegiet,
Universitetslærerafdelingen, Dansk Magisterforening
Aarhus Universitet,
Aarhus Universitet, Humanistisk Fakultets Studie- og Uddannelsesudvalg,
Aarhus Universitet, Institut for Romansk og Oldtids- og Middelalderforskning, og
Aarhus Universitet, Institut for Statskundskab.
Videnskabsministeren har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser til udvalget.

Deputationer

Endvidere har følgende mundtligt over for udvalget redegjort for deres holdning til lovforslaget:

Business Institute Aalborg,
CVU-Rektorkollegiet,
Danske Studerendes Fællesråd,

Forenede Studenterråd, Københavns Universitet,
 ForskerAlliancen, Dansk Magisterforening,
 HK/STAT,
 Københavns Universitet,
 Rektorkollegiet,
 Universitetslærerafdelingen, Dansk Magisterforening, og
 Aarhus Universitet, Institut for Romansk og Oldtids- og Middelalderforskning,

Spørgsmål

Udvalget har stillet 143 spørgsmål til videnskabsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. 27 af udvalget spørgsmål og videnskabsministerens svar herpå er optrykt som bilag 2 til betænkningen.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et flertal i udvalget (S, V, KF og KRF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de af videnskabsministeren stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod de øvrigt stillede ændringsforslag.

Flertallet finder, at de danske universiteter er centrale videns- og kulturbærende institutioner, der frembringer og formidler viden og kompetencer til hele samfundet. Den stigende nationale og internationale konkurrence om viden og kompetence stiller nye og skærpede krav til de danske universiteter og deres samspil med det øvrige videnssystem. Det overordnede formål med en universitetsreform er at give universiteterne bedre muligheder for at foretage tværgående og strategiske prioriteringer af deres samlede uddannelses-, forsknings- og formidlingsindsats.

Universiteterne har til opgave at drive forskning og udbyde forskningsbaseret uddannelse indtil højeste internationale niveau, og universiteterne skal med afsæt i deres forskning og uddannelse tilføre samfundet forskningsresultater og viden med sigte på at fremme vækst, velfærd og udvikling i hele samfundet. Flertallet lægger vægt på at fremhæve, at universiteterne er forpligtet på en bred vidensformidling og som led heri aktivt at udveksle viden med det omgivende samfund, herunder også aktivt at bidrage til og deltage i den offentlige debat om vigtige samfundsmæssige forhold, samt at medvirke til at sikre, at den nyeste viden også gøres tilgængelig for videregående uddannelser uden forskning.

Flertallet fremhæver, at universiteterne med afsæt i deres forskning skal uddanne højt kvalificerede kandidater og ph.d.ere med klare kompetenceprofiler. Bacheloruddannelser af høj faglig kvalitet danner basis for valget mellem relevante kandidatuddannelser, så målsætningen om faglig progression og sammenhæng opfyldes. Flertallet fremhæver særligt universiteternes nye uddannelsesforpligtelse til at sikre gode og relevante tilbud inden for efter- og videreuddannelse og dermed bidrage til at opfylde målsætningen om uddannelse for alle af høj kvalitet og relevans.

Flertallet fremhæver, at alle universiteter nu bliver selvejende institutioner og får en styrkelse af ledelsesformen, øget frihed fra statslige regler og styring på indholdssiden og endnu større frihed til at bestemme den interne organisering i en vedtægt. Som en konsekvens af universiteternes nye forpligtelse med hensyn til at udbyde efter- og videreuddannelse er der foretaget en teknisk inkorporering af de universitetsrelevante bestemmelser og bemyndigelser fra lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) i lovforslaget.

Flertallet fremhæver, at universiteterne skal foretage grundforskning og er forpligtede til at værne om forskningsfriheden, som er knyttet til universiteterne. Samtidig lægger flertallet afgørende vægt på at fremhæve, at den enkelte forsker skal have ret til at vælge metode, fremgangsmåde og emne inden for universitetets forskningsstrategiske rammer. Den enkelte forsker har endvidere ret til at træffe afgørelse om publicering, medmindre andet følger af anden lovgivning.

Flertallet understreger, at der med lovforslaget ikke er tilsigtet nogen materiel ændring af universitetets forskningsfrihed i forhold til gældende ret. Både i medfør af gældende lov og i lovforslaget er universiteternes forpligtelse til at værne om forskningsfriheden inden for universitetets fagområder fastslået. I relation til universitetets forskningsfrihed kan der stadig ikke af ministeren eller andre udefra gives universitetet påbud om at optage eller undlade forskning. Med hensyn til forskningsfriheden i relation til den enkelte forsker understreger flertallet ligeledes, at der med lovforslaget ikke er lagt op til ændringer i den gældende tilstand. Der er alene sket en præcisering af institutlederens instruk-

tionsbeføjelse i lovforslagets tekst. Både i medfør af gældende lov og i lovforslaget forsker forskerne frit i den tid, hvor de ikke er pålagt andre opgaver som bl.a. administrative opgaver, undervisningsopgaver, udvalgsarbejde m.v. Det betyder, at den enkelte forsker i den tid, hvor vedkommende ikke er pålagt andre opgaver, ikke kan pålægges at optage eller undlade forskning i bestemte områder.

Den enkelte forskers forskningsfrihed indskrænkes heller ikke af lovforslagets § 17, stk. 2, hvorefter den enkelte forsker forsker frit inden for universitetets forskningsstrategiske rammer. Flertallet påpeger, at universitetets forskningsstrategiske rammer skal forstås bredt og dækker hele universitetets profil. Dette er tydeliggjort i bemærkningerne til § 10, stk. 8, om udviklingskontrakter, hvoraf det fremgår, at udviklingskontrakten skal indeholde en beskrivelse af universitetets strategiske mål og indsatsområder. Da dette sker på et overordnet niveau, præciserer flertallet, at udviklingskontrakter ikke skal og ikke kan anvendes til at indskrænke forskningsfriheden.

Flertallet har i øvrigt noteret sig, at ifølge Bernerkonventionen træffer ophavsmanden til et værks ideelle ret afgørelse om, hvorvidt værket skal offentliggøres. Denne ret begrænses af:

1. § 10, stk. 3, i lov nr. 347 af 2. juni 1999 om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner, hvorefter forskeren som udgangspunkt kan offentliggøre og disponere over en opfindelse, når ansættelsesinstitutionen, f.eks. et universitet, skriftligt har bekræftet at have modtaget en underretning om, at forskeren har gjort en opfindelse som led i sit arbejde. Ansættelsesinstitutionen kan imidlertid i medfør af § 11, stk. 2, pålægge forskeren ikke at offentliggøre sin opfindelse i op til 2 måneder eller længere efter konkret aftale, hvis institutionen ønsker at udnytte opfindelsen erhvervsmæssigt.
2. § 14, stk. 1, nr. 6, i lovforslag nr. L 107, fremsat den 5. december 2002 af videnskabsministeren, om et videnskabetisk komitéssystem og behandling af biomedicinske forskningsprojekter og videnskabsministerens ændringsforslag hertil som fremsendt den 14. marts 2003, hvoraf følger, at komiteen skal sikre, at der sker offentliggørelse af såvel negative som positive forsøgsresulta-

ter, så hurtigt det er muligt og fagligt forsvarligt.

Flertallet finder det centralt, at der skal være størst mulig åbenhed om beslutninger og grundlaget herfor på universitetet. Lovforslagets § 10, stk. 2, præciserer dette i forhold til bestyrelsen, som er universitetets øverste myndighed. Spørgsmålet om åbenhed eller aktindsigt er i forvejen reguleret af offentlighedsloven samt af principperne om »meroffentlighed« og »god forvaltningsskik«. Disse regler gælder også for universitetets øvrige organer. Det bemærkes, at der kan være visse personalesager og lønforhandlinger eller dokumenter eller oplysninger, som der f.eks. af økonomiske hensyn ikke kan herske åbenhed om. Lovforslagets bemærkninger præciserer tillige dekanens og institutlederens forpligtelse til at opbygge en organisation til at løfte de samlede opgaver med inddragelse af de studerende, det videnskabelige personale og det teknisk-administrative personale. Dette er med til at sikre den åbne dialog og åbenhed om beslutninger og grundlaget herfor også på niveauerne under bestyrelsen. Flertallet noterer, at lov om ligestilling af kvinder og mænd finder anvendelse ved sammensætning af bestyrelsen m.v.

Flertallet fremhæver, at det skal fastsættes i vedtægten, hvordan åbenheden sikres i bestyrelsens arbejde og på universitetet i øvrigt. Vedtægten skal godkendes af videnskabsministeren i henhold til lovforslagets § 10, stk. 6, hvorefter ministeren vurderer, om reglerne om åbenhed er iagttaget på alle niveauer. Flertallet ser det som positivt, hvis universitetet i sin vedtægt for yderligere at understøtte åbenheden giver det teknisk-administrative personale plads som observatør i akademisk råd samt åbner mulighed for at nedsætte udvalg med koordinerende, forberedende og rådgivende funktioner.

Flertallet finder det centralt, at de universitære heltidsuddannelser, hvor det ikke allerede er sket, omlægges med henblik på at sikre en reel implementering af 3+2-strukturen med treårige bacheloruddannelser efterfulgt af toårige kandidatuddannelser.

Efter lovforslagets vedtagelse vil Videnskabsministeriet tage initiativ til at igangsætte en dialog mellem universiteterne, rektorerne for gymnasieskolerne, Undervisningsministeriet og Videnskabsministeriet med henblik på at afklare de kompetencer, der er nødvendige for at kunne

undervise i de nye gymnasiale uddannelser. Med udgangspunkt i denne dialog vil Videnskabsministeriet opfordre universiteterne til at iværksætte et reformarbejde af deres studier, der fører frem til en gymnasielæreruddannelse, som er i samklang med kravene til fremtidens gymnasielærer. Arbejdet skal indtænke 3+2-strukturen i de universitære uddannelser og behovene for de efterfølgende pædagogiske uddannelsesforløb. Videnskabsministeriet vil bistå universiteterne i dette reformarbejde og tilstræbe, at der også indtænkes en landsdækkende planlægning af uddannelserne rettet mod den gymnasiale sektor.

Flertallet fremhæver, at personer med en professionsbacheloruddannelse som hidtil vil kunne søge om direkte optagelse på en kandidatuddannelse, hvis den er fagligt relevant i forhold til professionsbacheloruddannelsen. Det betyder, at professionsbachelorerne – parallelt med de akademiske bachelorer – skal opfylde de samme faglige, niveaumæssige adgangskrav, som kandidatuddannelsen stiller, herunder eventuelt krav om bestemte fag/discipliner og metoder, og at disse har haft et bestemt omfang opgjort i ECTS-point. I modsætning til de akademiske bachelorer har professionsbachelorer ikke et retskrav på at blive optaget på en kandidatuddannelse.

Flertallet bemærker i forlængelse heraf, at universiteterne med lovforslaget får en forpligtelse til at medvirke til at sikre forskningstilknytning af de mellemlange videregående uddannelser, der er central for en styrkelse af disse uddannelsers faglige niveau, og at universiteterne også kan bidrage til at understøtte udviklingen af de korte videregående uddannelser.

Flertallet bemærker, at spørgsmålet om universiteternes muligheder for at oprette fonde og andre selskabstyper og for at samarbejde med og yde støtte til fonde m.v. er en del af et større spørgsmål om universiteternes indgåelse i forskellige former for eksternt samarbejde. Lov om opfindelser ved offentlige forskningsinstitutioner skal evalueres med udgangen af 2003, og det er planen, at der på baggrund af evalueringen skal udarbejdes et samlet regelsæt for universiteternes eksterne samarbejde.

Flertallet lægger således til grund, at universiteterne, indtil det samlede regelsæt foreligger, må agere inden for de rammer, som følger af lovforslaget. Disse rammer er som følger:

– Da det som udgangspunkt vil være i strid med universitetets formål at løfte midler ud af universitetet og ind i en selvejende fond, hvor universitetet ikke længere har rådighed over midlerne, kan universitetet med lovforslaget ikke frit vælge at oprette fonde. Det følger dog af dansk rets almindelige regler, at gavegivers ønsker skal iagttages ved disponeringen af en gave. Hvis universitetet ønsker at modtage en gave, vil det således kunne være nødvendigt at oprette en fond, hvor dette fra gavegivers side er en forudsætning for at give gaven. Der er i lovforslaget ikke givet hjemmel til, at universiteterne kan oprette selskaber på nuværende tidspunkt.

– Universiteterne kan hverken efter den gældende universitetslov eller efter lovforslaget yde direkte støtte til fonde m.v., medmindre der foreligger særskilt hjemmel til dette andetsteds. Universiteterne kan dog i begrænset omfang afholde udgifter til og stille faciliteter til rådighed for studentereaktiviteter, hvad enten disse er organiseret i en fond eller på anden måde, jf. lovforslagets § 22, stk. 2, og de dertil hørende bemærkninger. Universiteterne kan efter lovforslagets § 46 endvidere opretholde aftaler om samarbejde med fonde m.v. indgået efter den hidtil gældende universitetslov frem til den 1. juli 2005. Det får den betydning, at hvis universiteterne har indgået aftaler, der ikke lever op til kravene i § 22, stk. 2, kan disse opretholdes, indtil der med det samlede regelsæt for universiteternes eksterne samarbejde er taget stilling til, hvilke muligheder universiteterne for fremtiden skal have på dette område.

Flertallet lægger endvidere til grund, at Aarhus Universitets deltagelse i driften af Naturhistorisk Museum, Videnskabshistorisk Museum (Steno-Museet) og Forhistorisk Museum, Moesgård, ikke berøres af ændringerne i de generelle regler om samarbejde med fonde, da deltagelsen i driften bygger på en hjemmel i finansloven og dermed har særskilt hjemmel.

Flertallet bemærker, at formuleringen i lovforslagets § 26, stk. 4, og de tilhørende bemærkninger ikke har til hensigt materielt at ændre ved den gældende retstilstand vedrørende fastsættelse af deltagerbetalingen. Dette følger allerede af, at bestemmelsen er et led i den omfattende tekniske inkorporering af lov om åben uddannelse, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 5. Den tekniske inkorporering har som hovedformål at

opretholde den gældende retstilstand for udbud af deltidsuddannelse. Formuleringen har således alene til formål at præcisere den gældende retstilstand uden at foretage materielle ændringer.

Flertallet fremhæver, at de udefra kommende medlemmer og de internt valgte medlemmer af bestyrelsen er ligeværdige med samme kompetence. Flertallet forventer derfor, at universiteterne som noget naturligt udnytter de eksisterende muligheder for at honorere de udefra kommende og de internt valgte bestyrelsesmedlemmer for disses arbejde i bestyrelsen. Det gælder især i indkøringsfasen, som må formodes at kræve en ekstraordinært stor arbejdsindsats af alle bestyrelsens medlemmer.

Flertallet lægger til grund, at medlemmerne af konsistorium ikke vil påtage sig et større ansvar end det, de har i dag, når konsistorium efter lovforslaget overtager bestyrelsens opgaver i tidsrummet mellem lovens ikrafttræden og nedsettelsen af den første bestyrelse. Der lægges her vægt på, at konsistoriums medlemmer allerede i dag vil kunne gøres ansvarlige for eventuelle uforvarselige eller ulovlige dispositioner efter dansk rets almindelige erstatningsretlige regler, samt at domstolene i praksis vedrørende bestyrelsesansvar har lagt afgørende vægt på, om hvervet er lønnet eller ulønnet. Samtidig skal der peges på, at konsistorium i det tidsrum, hvor det virker som bestyrelse, har mulighed for at tegne sædvanlig bestyrelsesansvarsforsikring, jf. lovforslagets § 11, stk. 5.

På baggrund af bl.a. de politiske drøftelser, herunder udvalgets tilkendegivelser, har viden- skabsministeren stillet 6 ændringsforslag. De drejer sig om:

- Ændring af lovforslagets bestemmelser om doktorgrader, hvorefter universiteters eneret til at tildele graden ophæves, men samtidig får ministeren bemyndigelse til at fastsætte regler om erhvervelse af doktorgrader.
- Ændring af lovforslagets bestemmelser om institutter, hvorefter der åbnes mulighed for, at undervisning og forskning undtagelsesvis kan foregå ved et hovedområde.
- Ændring af lovforslagets bestemmelser om bygningsmæssige forhold, hvorefter universitetet får pligt til at tegne skadesforsikringer for bygninger, som det har eller har overtaget.

– Mulighed for en fusion mellem Forskningscentret ved Hørsholm og Danmarks Tekniske Universitet.

I øvrigt henvises til de ledsagende bemærkninger.

Et *mindretal* i udvalget (DF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de under nr. 1-17 stillede ændringsforslag. Mindretallet vil stemme hverken for eller imod ændringsforslag nr. 18.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget finder, at lovforslaget i sin nuværende form betegner et måske uopretteligt brud med den danske universitetstradition for videnskabelig frihed og reducerer universiteterne til åndløse funktioner, der efterlever forskellige samfundsinteressers strategiske dagsordener og bestillingsopgaver. Dansk Folkeparti frygter, at når forskningen og dermed undervisningen totalt skal styres af samfundsideologiske eller erhvervsmæssige interesser og ikke ud fra fagligt-akademiske incitament, vil den akademiske standard – i nationalt og internationalt perspektiv – forstene og tabe originalitet, inspiration og renommé. En nærliggende risiko herved er, at dansk universitetsforskning vil miste interesse for det udland, som universiteterne skulle spille sammen med i en gensidig befrugtning af viden.

Lovforslaget ser bort fra universiteternes forskellighed. Fakultetsopdelte og monofakultære universiteters styrelse og uddannelser skæres over samme læst uden hensyntagen til, hvad der er hensigtsmæssigt i forhold til den enkelte institution og det enkelte fag.

Dansk Folkeparti bemærker dog med glæde, at ministeren har fulgt Dansk Folkepartis forslag om en ændring af lovforslagets § 17, stk. 1 – et forslag, som især har til hensigt at redde de teologiske fakulteter i Århus og København – og har fremsat det som ministerens eget ændringsforslag.

Overgangen til »selveje« (efter en ny og ukendt betydning af ordet, idet man er selvejende uden at eje noget) har paradoksalt nok bevirket, at en hidtil uhørt indflydelse med hensyn til regelfastsættelse er tillagt ministeren, så det lovforslag, der påstår at tilstræbe decentralisering, er blevet overordentlig centralistisk.

At føre lovforslaget ud i livet vil sandsynligvis blive svimlende dyrt, og samtidig vil lovforslaget, som det nu foreligger, i visse tilfælde gen-

nem stive regler hæmme uddannelsesforløbene med sandsynlig spildtid til følge.

Under lovforslagets behandling har Dansk Folkeparti peget på en lang række svagheder ved lovforslaget. Også universiteterne, studerende, faggrupper og andre har peget på svagheder, og Dansk Folkeparti har lyttet opmærksomt til denne kritik.

Her skal kun i kort form fremhæves nogle af Dansk Folkepartis væsentligste betænkeligheder:

- Lovforslagets indhold sikrer ikke forskningsfriheden.
- Lovforslaget indfører »institutionelt selveje« til trods for, at der hersker stor uklarhed om dette begreb og rækkevidden af de virkninger, det vil få for universiteterne. Lovforslaget skaber uklarhed om flertalspartiernes hensigter for ejendomsretten til universiteternes faste ejendomme.
- Der er ikke argumenteret overbevisende for, at der skulle være behov for at fratage universiteterne deres selvbestemmelse. Regler om eksternt flertalsstyre er – ud over i princippet at sætte forskningsfriheden ud af spillet – i eklatant modstrid med nutidige bestræbelser for brugerstyring og vil kunne skade universiteternes muligheder for at udvikle sig uafhængigt af politiske og erhvervsøkonomiske interesser.
- Lovforslaget er rigoristisk og ikke et udtryk for regelforenklning. Dansk Folkeparti ville have foretrukket en rammelovgivning, der selv overlader til det enkelte universitet at fastlægge sin egen organisationsstruktur og sine egne ledelsesforhold. Lovforslaget bærer præg af en teoretisk ledelsesreform, som ikke har skelet til det »rum«, der skal ledes, eller til dets indhold.
- Lovforslaget tillægger ministeriets embedsmænd alt for stor indflydelse også på detailspørgsmål.
- Lovforslaget sikrer ikke universiteterne adgang til at opspare egen formue med frie anvendelsesmuligheder.

Generelt reducerer lovforslaget forskernes, de studerendes og medarbejdernes indflydelse på universiteternes forhold. Akademisk rådgivning af det enkelte universitets styrelse er minimeret til randbemærkninger uden praktisk indflydelse.

Universiteterne lider i dag under manglende muligheder for at kunne lægge realistiske fler-

årige budgetter og for i tilstrækkelig grad at kunne overføre midler fra et regnskabsår til det næste. Desuden lider universiteterne under mangel på tilstrækkelige bevillinger. Ingen af disse problemer løses ved lovforslaget.

Dansk Folkeparti fremsætter en række ændringsforslag, der hver for sig er udtryk for et ønske om at imødekomme en del af den kritik, der er rejst, ikke mindst af universiteterne selv, af forskere og af de studerende.

I bemærkningerne til de enkelte ændringsforslag har Dansk Folkeparti redegjort for den foreslåede ændring.

Et *andet mindretal* i udvalget (SF) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de under nr. 1, 3-13 og 15-17 stillede ændringsforslag. Mindretallet vil stemme imod ændringsforslag nr. 2 og stemme hverken for eller imod ændringsforslag nr. 14 og 18.

Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget har varmt ønsket en universitetsreform, der løser de store udfordringer, universiteterne står over for. Det gælder i særlig grad spørgsmålene om at sikre større indflydelse til studerende og medarbejdere, at sikre forskningsfriheden og at sikre klarere samarbejdsrelationer mellem universitetet og det omgivende samfund – ikke mindst erhvervslivet.

SF må konstatere, at lovforslaget betyder det stik modsatte: Ringere indflydelse til studerende og medarbejdere, indskrænkninger i forskningsfriheden og et fuldstændigt ugennemskueligt forhold til omverdenen – ikke mindst gennem den foreslåede bestyrelseskonstruktion. Ydermere står det klart, at et flertal i Folketinget ikke ønsker at rette op på disse forhold. Det opfatter SF som et hasardspil med de velfungerende danske universiteter og som et svigt i forhold til de muligheder, en fremadrettet universitetsreform kunne have skabt.

Et *tredje mindretal* i udvalget (RV) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de af videnskabsministerens stillede ændringsforslag samt de under nr. 1, 2, 8, 10, 11 og 14 stillede ændringsforslag. Mindretallet vil stemme imod de øvrige ændringsforslag.

Det Radikale Venstres medlem af udvalget noterer sig, at flertallet med lovforslaget fastlæg-

ger en styring af universiteterne med eksternt flertal, og ledelsen skal for fremtiden ansættes. Desuden får ministeren en lang række bemyndigelser og beføjelser. Det er en så væsentlig, principiel ændring, at den efter Det Radikale Venstres mening antaster universiteternes grundlæggende og principielle uafhængighed til at skabe, bruge og dele viden, som Det Radikale Venstre ikke ønsker at medvirke til.

Universiteterne er forskellige og har forskellige historier og kulturer. Det respekteres ikke ved den påtænkte centrale styring. Som et forsøg på et kompromis har Det Radikale Venstre foreslået, at universiteterne får frihed til selv at vælge deres styreform. Denne liberale model har regeringen afvist, hvilket bekræfter Det Radikale Venstres formodning om regeringens motiv for lovforslaget, nemlig en central styring. Det Radikale Venstre ser den tankegang som et beklageligt udtryk for mistillid til, at folkevalgte råd m.m. er i stand til at træffe fornuftige beslutninger i overensstemmelse med universiteternes virke og inden for de rammer, lovgivningen giver universiteterne at arbejde under. Det Radikale Venstre tager afstand fra den tiltagende statsliggørelse, som regeringen gennemfører på centrale områder af samfundet. I stedet burde der gives større frihed og mere ansvar til de mennesker, der har det daglige arbejde med at løfte centrale opgaver for og i samfundet.

Om forskningsfriheden har Det Radikale Venstre noteret sig ministerens svar og forsikringer om, at forskningsfriheden ikke antastes. Det Radikale Venstre vil følge området meget tæt og holde regeringen og flertallet fast på disse forsikringer.

Endelig har Det Radikale Venstre noteret sig svarene på spørgsmål vedrørende de mellemlange videregående uddannelsers og centre for videregående uddannelsers forskningstilknytning og vedrørende professionsbachelorernes muligheder for at opnå bl.a. en mastergrad. Samlet set må svarene forstås således, at der med lovforslaget ikke sker nogle ændringer, der besværliggør de politiske intentioner med lovene vedrørende MVU og CVU. På den baggrund vil Det Radikale Venstre holde undervisningsministeren fast på ansvaret for, at udviklingen i CVU'erne fremmes efter de relevante loves mål og hensigter.

Et fjerde mindretal i udvalget (EL) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Mindretallet vil stemme for de under nr. 1-4, 8, 10, 11, 13 og 16 stillede ændringsforslag. Mindretallet vil stemme hverken for eller imod de øvrige ændringsforslag.

Enhedslistens medlem af udvalget bemærker, at erhvervsretning og afdemokratisering er konsekvensen af det lovforslag, som regeringspartierne, Socialdemokratiet og Kristeligt Folkeparti vil vedtage. Forligspartierne vil indføre bestyrelser med flertal bestående af folk uden for universiteterne, primært folk fra erhvervslivet, og rektor og andre ledende personer på universiteterne skal i fremtiden ansættes af bestyrelsen i stedet for at vælges af studerende og ansatte, som det sker i dag.

Når universiteterne skal organiseres som private virksomheder, betyder det en voldsom afdemokratisering. I stedet for at ansatte og studerende er med til at træffe beslutninger om universiteternes dagligdag og derved bliver ansvarlige og engagerede i hverdagen, skal magten nu flyttes til udefrakommende erhvervsfolk. Rektor mister den demokratiske legitimitet, der kommer fra et valg, og bliver nu en slags administrerende direktør.

Når universiteterne skal styres af udefrakommende erhvervsfolk, risikerer man, at det bliver snævre erhvervsinteresser, der kommer til at bestemme de uddannelsesmæssige og forskningsmæssige prioriteringer på universiteterne til skade for den brede faglige fundering. Hvis universiteterne i fremtiden uddanner og forsker efter snævre og kortsynede erhvervsinteresser, forudsiger Enhedslisten, at unge, der har taget en uddannelse, ikke har en bred faglig baggrund og ikke kan omstille sig, efterhånden som samfundet ændrer sig.

Forskningsfriheden kommer i alvorlig fare med lovforslaget. Ifølge lovforslaget kan man forske frit – inden for rammerne af den overordnede strategi, som lægges af bestyrelsen. Den erhvervsdominerede bestyrelse vil næppe åbne for forskning ud i det blå – selv om det typisk er helt fri forskning, der historisk har givet de største videnskabelige gennembrud.

Forligspartierne har forelsket sig i en masse fine managementord om nødvendigheden af den stærke og fleksible leder, som skulle være løsningen på alle problemer. Men de kan ikke pege på et eneste eksempel på, at afdemokratisering og topstyring har skabt bedre uddannelser.

Flertallet tænker gammeldags og reaktionært. Med den rivende teknologiske og samfundsmæssige udvikling, samfundet gennemgår i øjeblikket, er der tværtimod brug for mere frihed, mere fordybelse og mere demokrati.

Tjóðveldisflokkurinn, Inuit Ataqatigiit og Simut var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af et *mindretal* (DF), tiltrådt af et *mindretal* (SF, RV og EL):

Til § 3

1) Efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Universitetet skal sikre den enkelte forskers frihed til valg af videnskabelig metode og ret til frit at publicere resultatet af sin forskning.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter til stk. 3 og 4.

[Sikring af frit metodevalg og publiceringsret]

Af et *mindretal* (DF), tiltrådt af et *mindretal* (RV og EL):

2) I *stk. 2*, der bliver *stk. 3*, indsættes efter »kan«: »efter indstilling fra det pågældende universitet«.

[Tilbagekaldelse af udbud af uddannelse]

Af et *mindretal* (DF), tiltrådt af et *mindretal* (SF og EL):

Til § 4

3) Efter *stk. 4* indsættes som nyt stykke:

»Stk. 5. Universitetet kan endvidere udbyde uddannelsen til magister.«

[Fortsat eksistens af magisterkonferensen]

4) Efter *stk. 4* indsættes som nyt stykke:

»Stk. 6. På flerfakultære universiteter kan det enkelte fakultet med bestyrelsens godkendelse udarbejde sin egen vedtægt for bachelorprojektets placering i studieforløbet.«

[Placering af bachelorprojektet i studieforløbet]

Af *videnskabsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL):

Til § 6

5) I *stk. 1* udgår *3. pkt.*

[Lovteknisk konsekvensændring som følge af ændringsforslag nr. 6]

6) *Stk. 2* affattes således:

»Stk. 2. Ministeren fastsætter regler om erhvervelse af doktorgraden.«

[Fortsat ministeren, der fastsætter regler om doktorgraden]

Af et *mindretal* (DF), tiltrådt af et *mindretal* (SF):

Til § 15

7) *Stk. 1* affattes således:

»Universitetet kan nedsætte akademiske råd. Bestyrelsen kan i vedtægten beslutte at nedsætte akademiske råd på forskellige organisatoriske niveauer.«

[Frivillig nedsættelse af akademisk råd]

Af et *mindretal* (DF), tiltrådt af et *mindretal* (SF, RV og EL):

8) *Stk. 3* affattes således:

»Stk. 3. Akademisk råd kan udtale sig om alle forhold af væsentlig betydning for universitetets virksomhed og har pligt til at drøfte de akademiske forhold, som rektor forelægger.«

[Udvidelse af området for akademisk råd]

Til § 17

Af *videnskabsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL):

9) I *stk. 1* indsættes efter »foregår« ordet: »normalt«.

[Præcisering af, at forskning og undervisning ikke altid foregår ved institutter]

Af et *mindretal* (SF), tiltrådt af et *mindretal* (DF, RV og EL):

10) *Stk. 2, 2. og 3. pkt.*, affattes således:

»Institullederen kan pålægge medarbejderne at løse bestemte opgaver med respekt for deres frie valg af videnskabelige metoder. I den tid, hvor de videnskabelige medarbejdere ikke er pålagt sådanne opgaver, forsker de frit.«

[Præcisering af metode- og forskningsfrihed]

Af et *mindretal* (DF), tiltrådt af et *mindretal* (SF, RV og EL):

11) I *stk. 2, 3. pkt.*, ændres: »forsker de frit inden for universitetets forskningsstrategiske rammer« til: »kan de forske frit. De kan frit søge midler til denne forskning, dog med den begrænsning, der ligger i § 14, stk. 8.«
[Forskningsfrihed og midler hertil]

Af *videnskabsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL):

12) Efter *stk. 4* indsættes som nyt stykke:
»*Stk. 5.* Hvor der undtagelsesvis ikke ansættes en institutleder, jf. *stk. 1*, varetages institutledernes opgaver af dekanen, jf. § 14, *stk. 1.*«
[Lovteknisk konsekvensændring som følge af ændringsforslag nr. 9]

Af et *mindretal* (SF), tiltrådt af et *mindretal* (DF og EL):

Til § 19

13) Efter *stk. 4* indsættes som nyt stykke:
»*Stk. 5.* Ministeren kan fastsætte regler for, hvorledes Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling opkræver fuld betaling for deltagelse i undervisning og i prøver og anden bedømmelse, der indgår i eksamen, under heltids- og deltidsuddannelse for udenlandske studerende. Der udbetales taxametertilskud til det pågældende universitet på linje med danske studerende, og deltagerbetaling kan kun opkræves i et omfang svarende til dette tilskud.«

Stk. 5 bliver herefter til *stk. 6*.

[Deltagerbetaling for udenlandske studerende]

Af et *mindretal* (DF), tiltrådt af et *mindretal* (RV):

Til § 20

14) Efter *stk. 3* indsættes som nyt stykke:
»*Stk. 4.* Universitetet kan oprette fonde eller andre selskabsformer til varetagelse af specielle opgaver, hvis bestyrelsen finder, at dette er hensigtsmæssigt for opfyldelse af universitetets formål.«

[Mulighed for oprettelse af fonde]

Af et *mindretal* (DF), tiltrådt af et *mindretal* (SF):

Til § 22

15) *Stk. 2* affattes således:

»*Stk. 2.* Universitetet kan afholde udgifter og stille faciliteter til rådighed for andre aktiviteter i overensstemmelse med universitetets formål.«
[Benyttelse af lokaler]

Til § 26

Af et *mindretal* (SF), tiltrådt af et *mindretal* (DF og EL):

16) *Stk. 2* udgår.

Stk. 3 og *4* bliver herefter til *stk. 2* og *3*.

[Konsekvensændring som følge af ændringsforslag nr. 13]

Af *videnskabsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af EL):

Til § 30

17) I *stk. 5* ændres »kan« til: »skal«.

[Universiteterne forpligtes til at tegne forsikring for deres bygninger]

Af *videnskabsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (S, V, KF, RV og KRF):

Ny paragraf

18) Efter § 45 indsættes som ny paragraf:

»§ 01. Ministeren kan efter drøftelse med bestyrelsen for Forskningscentret ved Hørsholm nedlægge den selvejende institution Forskningscentret ved Hørsholm og ophæve lov om Forskningscentret ved Hørsholm, jf. lovbekendtgørelse nr. 736 af 7. august 2001.

Stk. 2. Ved nedlæggelsen af Forskningscentret ved Hørsholm ophører det nuværende statslån, stort 52,5 mio. kr., til forskningscentret.

Stk. 3. Ministeren bemyndiges til at lade forskningscentrets aktiver og passiver indgå som apport-indskud i et til formålet stiftet statsligt aktieselskab under navnet SCION*DTU A/S med staten som eneaktionær.

Stk. 4. Ministeren bemyndiges til at overdrage aktierne i SCION*DTU A/S til Danmarks Tekniske Universitet.«

[Sammenlægning af DTU's forskerparkaktiviteter med Forskningscentret ved Hørsholm]

Bemærkninger

Til nr. 1

Under lovens forberedelse er det fra mange sider blevet sagt – også af de partier, der støtter regeringens lovforslag – at den enkelte forskers metodefrihed og publiceringsfrihed ikke må blive begrænset af loven.

Lovforslaget udtaler sig ikke entydigt om dette. Det er yderst betænkeligt, at der sker et brud med flere hundrede års tradition for selvstyre, og det er uforståeligt, at det politiske flertal ikke har villet imødekomme de talrige opfordringer til at sikre forskningsfriheden i lovteksten i stedet for at udelukke den.

Med dette ændringsforslag imødekommes universiteternes ønske, som det bl.a. er blevet formuleret af Rektorkollegiet, om, at forskningsfriheden klart fremhæves i universitetsloven.

Til nr. 2

Det virker ikke fornuftigt, at ministeren ensidigt kan tilbagekalde udbuddet af en uddannelse. Derfor foreslås det, at ministeren kun kan tilbagekalde udbuddet efter indstilling fra universitetet.

Til nr. 3

I en række henvendelser fra aftagerinstitutioner til videnskabsudvalget, også fra institutioner, der som Nationalmuseet støtter ph.d.-uddannelsen, er der udtalt frygt for, at bortfaldet af magisterkonferensen vil forringe grundlaget for rekruttering på forskersiden.

Til nr. 4

Forenede Studenterråd har i henvendelse af 21. marts 2003 til Folketingets Videnskabsudvalg peget på konsekvensen af ministerens udlægning af lovforslagets § 4 i ministerens svar af 21. februar 2003: »Bachelorprojektet skal placeres på tredje år af bacheloruddannelsen, hvorved projektet kan forbinde hele det treårige forløb og dermed bidrage til at dokumentere, at bachelorniveauet for den pågældende uddannelse er opnået.« Med tofaglige bacheloruddannelser og med de fleksible uddannelsesforløb, som lovforslaget lægger op til, vil én opgave næppe kunne favne de tre års pensum, og afhandlingerne vil ofte skulle ændres fra specialer, hvor komplekse

rede færdigheder anvendes på et selvvalgt, afgrænset emne, til pensumredegørelser. Dermed forringes bachelorprojektet, og studiet vil ofte påføres spildtid.

Mere generelt vil der være universitetsfag, hvor bachelorgraden ikke kan finde naturlig anvendelse, bl.a. teologi. Her, som i fag hvor bachelorgraden er en gevinst, vil en så rigid standardisering af studieforløbene være hæmmende for disse. I stedet bør bachelorprojektet kunne placeres under hensyntagen til fagets særlige uddannelsesforløb.

Til nr. 5

Ændringsforslaget er en konsekvens af, at højere uddannelsesinstitutioner under Kulturministeriet efter regler fastsat af kulturministeren kan tildele doktorgrader, jf. lov nr. 17 af 14. januar 1998 om Danmarks Biblioteksskole og lovbekendtgørelse nr. 889 af 21. september 2000 om videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner under Kulturministeriet.

Til nr. 6

Ændringsforslaget bemyndiger ministeren til som hidtil at fastsætte generelle regler om erhvervelse af doktorgrader ved universiteter, der er omfattet af dette lovforslag.

Fastsættelse af generelle regler om erhvervelse af doktorgrader ved højere uddannelsesinstitutioner under Kulturministeriet fastsættes af kulturministeren i henhold til love under kulturministerens område, jf. bemærkningerne til ændringsforslag nr. 5, og efter drøftelse med ministeren for videnskab, teknologi og udvikling.

Til nr. 7

Ifølge lovforslaget kan der oprettes akademiske råd enten på universitetsniveau eller på fakultetsniveau. Blandt andre Københavns Universitet og Dansk Magisterforening har peget på ulemperne ved den foreslåede affattelse af loven. På universiteter med store fakulteter vil der formentlig blive oprettet akademiske råd på fakultetsniveau, men som det er påpeget, kan dette føre til en fragmentering af rådgivningen, idet rektor i så fald vil mangle en overordnet rådgivning eller mulighed for at kunne koordinere rådgivningen fra de forskellige akademiske råd på fakultetsniveau. Ændringsforslaget tager hensyn til denne kritik, idet det ved ændringsforslaget

sikres, at universitetet selv kan beslutte at oprette akademiske råd på flere niveauer, når der skønnes at være behov for det.

Til nr. 8

Ændringsforslaget sikrer, at akademiske råd kan diskutere og udtale sig om *alle* forhold af væsentlig betydning for universitetet. Væsentlige emner bør ikke kunne udelukkes fra rådernes emnekreds, eksempelvis med henvisning til, at emnerne ikke er »akademiske«, men »økonomiske«. Det gælder f.eks. budgetspørgsmål. Ændringsforslaget skal sikre, at der ikke opstår fortolkningstvivil om, hvad loven forstår ved »akademiske forhold« modsat »andre forhold« vedrørende universitetets virksomhed. Under udvalgsbehandlingen er der fra flere sider – bl.a. fra Forenede Studenterråd – peget på, at det er uheldigt gennem selve lovformuleringen at begrænse rådernes adgang til at drøfte anliggender af væsentlig betydning for universitetet. Der er også peget på, at en sådan begrænsning af rådernes ret til at udtale sig er meningsløs, eftersom de akademiske råd kun er rådgivende og ikke har nogen beslutningskompetence.

Til nr. 9

Med lovforslaget er det ikke hensigten at begrænse universitetets nuværende mulighed i henhold til den gældende universitetslov for at organisere sig i andre enheder end institutter. Med ændringsforslaget opretholdes universitetets mulighed for at vælge en anden organisering end institutter til varetagelse af forskning og undervisning.

Til nr. 10

Med ændringsforslaget præciseres den enkelte forskers ret til selv at vælge videnskabelig metode i sin løsning af opgaver – herunder også opgaver, den pågældende pålægges af institutlederen. Samtidig ophæves lovforslagets indskrænkning af forskerens muligheder for at forske frit i den tid, vedkommende ikke løser opgaver pålagt af institutlederen.

Til nr. 11

Med ændringsforslaget sikres den enkelte forsker adgang til at kunne bruge sin tid og sine kræfter på fri forskning. Uden denne ændring vil al forskning skulle finde sted inden for de ram-

mer, bestyrelsen med det eksterne flertal har afstukket. Ændringsforslaget er derfor af central betydning for forskningsfriheden.

Til nr. 12

Hvor universitetets fakulteter ikke er organiseret med institutter, varetager dekanen, som en konsekvens af ændringsforslag nr. 9, institutlederens opgaver.

Til nr. 13 og 16

Med lovforslaget fastslås det, at universiteterne kan opkræve brugerbetaling af udenlandske studerende. Dermed nedbrydes princippet om, at undervisning ikke må afhænge af økonomi, ligesom Danmarks muligheder for at deltage i den internationale vidensudveksling svækkes. Med ændringsforslaget sikres det, at der kan opkræves deltagerbetaling i de tilfælde, hvor udgifterne til udenlandske studerendes undervisning og prøver ikke er dækket af f.eks. udvekslingsaftaler. Men samtidig sikres det, at det enkelte universitet ikke skal opkræve pengene og dermed få påvirket sine incitament i retning af at drive forretning frem for at forske og undervise. Til gengæld opkræver Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling et beløb svarende til taxametertilskuddet for danske studerende på den pågældende uddannelse, og dette beløb udbetales videre til universitetet.

Til nr. 14

Med ændringsforslaget sikres, at universitetet selv kan handle, hvis der er behov for at oprette fonde eller andre selskabsformer til varetagelse af specielle opgaver. Det virker uhensigtsmæssigt – og faktisk som en nedvurdering eller umyndiggørelse af universiteterne – hvis det politiske flertal ikke vil indrømme universiteterne ret til selv at træffe sådanne beslutninger.

Til nr. 15

Lovforslagets § 22, stk. 2, virker som gammeldags umyndiggørelse, når det fastslås, at universiteterne kun »i begrænset omfang« kan afholde udgifter og stille faciliteter til rådighed for andre »studenteraktiviteter«.

Ændringsforslaget sikrer, at universiteternes ledelse har størst mulig handlefrihed og kan benytte lokaler og andre faciliteter efter det prakti-

ske livs behov i overensstemmelse med universitetets formål. Desuden sørger lovforslaget på anden vis for, at universiteternes lokaleforbrug disciplineres.

Til nr. 17

På baggrund af kritik fra Finansudvalget i forbindelse med aktstykke 81 af 12. marts 2003 vedrørende Regensens forsikringsforhold tager ministeren skridt til at sikre, at alle bygninger under ministerområdet er behørigt forsikret.

Med ændringsforslaget stilles det som et krav, at universitetet tegner skadesforsikring for bygninger, som universitetet har eller har overtaget. Forsikringsdækningsområde skal svare til dækningsområdet for Statens Forsknings- og Uddannelsesbygningers nuværende forsikring af statens bygninger, der bruges til universitetsformål.

Til nr. 18

I efteråret 2002 præsenterede bestyrelserne for Danmarks Tekniske Universitet (DTU) og Forskningscentret ved Hørsholm (FCH) Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling for den tanke at sammenlægge DTU's forskerparkaktiviteter med Forskningscentret ved Hørsholm. Forskningscentret blev etableret i 1962, jf. aktstykke 76, tiltrådt af finansudvalget den 12. december 1962, ved hjælp af Marshallmidler.

Sammenlægningen skal ses på baggrund af, at det i lov nr. 1265 af 20. december 2000 om Danmarks Tekniske Universitets overgang til selveje (DTU-loven) er forudsat, at DTU skal skaffe sig indtægter ved udleje af ledige lokaler til virksomheder m.v. Dette svarer til FCH's virksomhed i samme geografiske område. Der er derfor enighed om, at der kan opnås synergieffekter og stordriftsfordele ved en sammenlægning af aktiviteterne.

Med ændringsforslaget bemyndiges ministeren til at fastsætte de nærmere vilkår i forbindelse med sammenlægningen af forskerparkaktiviteterne i et statsligt aktieselskab. Teknisk foreslås sammenlægningen gennemført på den måde, at FCH nedlægges og lov om Forskningscentret ved Hørsholm ophæves, jf. stk. 1. Med nedlæggelsen af forskningscentret ophører statens fordring på statslånet, stort 52,5 mio. kr., i centret, mod at DTU's kapitaltilskud reduceres med ca. 2,4 mio. kr. fra 2004 og fremover. En nærme-

re beregning af kompensationsbeløbets størrelse afventer den endelige aftale om overdragelse af aktierne i SCION*DTU A/S til DTU. Denne ordning er en kompensation for staten som følge af, at lånet ikke videreføres til det nystiftede aktieselskab, jf. stk. 2.

Staten indskyder herefter forskningscentrets virksomhed som apportindskud i et til formålet stiftet statsligt aktieselskab, jf. stk. 3. Aktieselskabet indtræder herefter i den af forskningscentret drevne virksomhed og indtræder i samtlige rettigheder og forpligtelser påhvilende virksomheden. For så vidt angår overtagelse af eksisterende forpligtelser, kræver det i medfør af almindelige obligationsretlige regler, at kreditorerne samtykker heri. Statslånet på 52,5 mio. kr. ophører ved nedlæggelsen af FCH, jf. stk. 2, og aktieselskabet overtager således ikke de hermed forbundne forpligtelser.

Aktierne overdrages til DTU, jf. stk. 4. Aktieselskabet skal have til formål at drive forskerparkerne i Hørsholm og på DTU.

Apportindskuddet omfatter samtlige forskningscentrets arealer, bygninger, anlæg, formue, medarbejdere og forpligtelser, alt i fortsat drift. DTU stiller tomme lejemaal til rådighed på markedsvilkår for aktieselskabet og tilvejebringer den nødvendige finansiering til renoveringen af lejemålene for SCION*DTU A/S' regning og risiko.

Aktieselskabet skal som sit primære formål have at drive forskerpark og dermed videreføre det formål, som fremgår af § 1 i den gældende lov om forskningscentret. Aktieselskabet skal således udøve sin virksomhed sådan, at det på markedsvilkår bidrager til at fremme vækst, velfærd og innovation i samfundet ved at udleje areal og bygninger til offentlige og private institutter, organisationer og virksomheder til forskning og udvikling eller formidling af resultater heraf og i forbindelse hermed en begrænset produktion. Selskabet kan alene eller i samarbejde med DTU eller andre offentlige eller private institutioner eller virksomheder udføre eller deltage i aktiviteter, herunder foretage økonomiske investeringer, som bestyrelsen finder hensigtsmæssige og egnede til at fremme formålet.

For at sikre, at formålet opfyldes, kan ministeren fastsætte nærmere vilkår, bl.a. om DTU's håndtering af aktierne og om udbyttepolitikken for SCION*DTU A/S, hvoraf det bl.a. skal frem-

gå, at der ikke kan trækkes penge ud af selskabet i et omfang, der nedsætter bygningstakten på forskningscentrets arealer eller stiller sig i vejen for, at centrets formål opfyldes, samt om, at aktieselskabet ikke kan sælge bygninger og arealer uden Videnskabsministeriets godkendelse.

Da DTU ved stiftelsen vil være eneaktionær i aktieselskabet, vil der blive indsat bestemmelser i DTU's vedtægter, der regulerer forholdene vedrørende aktieselskabet. Vedtægterne skal i medfør af både DTU-loven og dette lovforslag godkendes af ministeriet. Vedtægterne vil skulle indeholde bestemmelser, der beskriver de offentlige forpligtelser, som pålægges SCION*DTU A/S i overensstemmelse med selskabets ovenfor beskrevne formål, og der vil endvidere i DTU's vedtægter blive indsat en bestemmelse, der sikrer, at SCION*DTU A/S' vedtægter udformes i overensstemmelse hermed.

Når aktieselskabsmodellen foreslås, skyldes det dels, at udlejnings- og byggevirksomheden potentielt indebærer større risiko for tab end DTU's ordinære virksomhed, dels, at aktiviteterne ikke må være i strid med EU's statsstøtteregler, hvilket indebærer, at det kan være hensigtsmæssigt, at aktiviteterne drives adskilt fra DTU's ordinære aktiviteter.

Der vil i DTU's vedtægter blive indsat en bestemmelse om, at SCION*DTU A/S skal påse, at de til enhver tid gældende regler om de minimis-støtte, jf. nu Kommissionens forordning nr. 69/2001 om de minimis-støtte og den af Konkurrencestyrelsen udarbejdede »Vejledning til myndigheder om de minimis-reglen«, overholdes. Dette vil ligeledes skulle fremgå af SCION*DTU A/S' egne vedtægter.

Aktieselskabet vil være omfattet af aktieselskabslovens regler for statslige aktieselskaber. Selskabet opnår ikke nogen skattebegunstigelse, idet der ikke er praksis herfor i statslige aktieselskaber. Aktieselskabet afholder afgifter i forbindelse med tinglysning og registrering af selskabet. En eventuel skattepligt i forbindelse med overdragelsen af DTU's forskerparkaktiviteter og Forskningscenteret Hørsholm til det statslige aktieselskab fastlægges efterfølgende af de lignende myndigheder i henhold til gældende regler. En eventuel skat betales af aktieselskabet. I den forbindelse fremhæves det, at forskningscentrets virksomhed, herunder samtlige aktiver og passiver, overgår vederlagsfrit til staten, som derefter foretager apportindsuddet i det nystiftede aktieselskab.

Gitte Lillelund Bech (V) Flemming Damgaard Larsen (V) Tina Nedergaard (V)

Hanne Severinsen (V) fmd. Jesper Langballe (DF) Søren Krarup (DF)

Pia Christmas-Møller (KF) Carina Christensen (KF) Bodil Kornbek (KRF) Jytte Wittrock (S)

Lene Jensen (S) Pernille Blach Hansen (S) Thomas Adelskov (S) nfm. Torben Hansen (S)

Anne Grete Holmsgaard (SF) Marianne Jelved (RV) Pernille Rosenkrantz-Theil (EL)

Tjóðveldisflokkurin, Inuit Ataqatigiit og Siumut havde ikke medlemmer i udvalget.

Bet. o. lovf. vedr. universiteter

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	55*	Enhedslisten (EL)	4
Socialdemokratiet (S)	52	Kristeligt Folkeparti (KRF)	4
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	2

* Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Oversigt over bilag vedrørende L 125

Bilagsnr.	Titel
1	Høringssvar og høringsnotat fra videnskabsministeren
2	Henvendelse af 16/1-03 fra Michael Andersen, Viby
3	Spm. 1 om kommentar til henvendelse af 16/1-03 fra Michael Andersen, Viby, til videnskabsministeren
4	Henvendelse af 22/1-03, fra FTF
5	Spm. 2 om kommentar til henvendelse af 22/1-03 fra FTF, til videnskabsministeren
6	Henvendelse af 23/1-03 fra CVU-Rektorkollegiet
7	Spm. 3 om kommentar til henvendelse af 23/1-03 fra CVU-Rektorkollegiet, til videnskabsministeren
8	Svar på spm. 1 om kommentar til henvendelse af 16/1-03 fra Michael Andersen, Viby, fra videnskabsministeren
9	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
10	Henvendelse af 4/2-03 fra Aarhus Universitet, Institut for Statskundskab
11	Spm. 4 om kommentar til henvendelse af 4/2-03 fra Aarhus Universitet, Institut for Statskundskab, til videnskabsministeren
12	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
13	Henvendelse af 5/2-03 fra Forenede Studenterråd, Københavns Universitet
14	Spm. 5 om kommentar til henvendelse af 5/2-03 fra Forenede Studenterråd, Københavns Universitet, til videnskabsministeren
15	Spm. 6, om lovforslaget indskrænker den enkelte medarbejders forskningsfrihed, til videnskabsministeren Spm. 7 om forskellen mellem tilgængelighed af »den nyeste viden inden for relevante fagområder« og begrebet om forskningstilknytning af MVU-uddannelser i den gældende lovgivning, til videnskabsministeren Spm. 8 om, hvordan uddannelsen af professionsbachelorer fortsat sker med uændret forskningstilknytning, til videnskabsministeren Spm. 9 om, hvor mange personer som eksterne bestyrelsesmedlemmer lovforslaget vil skabe behov for over en 10-årig periode, til videnskabsministeren Spm. 10 om, hvordan lovforslagets § 12, stk. 2, skal håndhæves, til videnskabsministeren Spm. 11 om de samlede omkostninger ved aflønning af professionelle ledere på alle niveauer på de 12 universiteter, til videnskabsministeren
16	Henvendelse af 7/2-03 fra Dansk Magisterforening
17	Spm. 12 om kommentar til henvendelse af 7/2-03 fra Dansk Magisterforening, til videnskabsministeren
18	Henvendelse af 7/2-03 fra ForskerAlliancen, Dansk Magisterforening
19	Spm. 13 om kommentar til henvendelse af 7/2-03 fra ForskerAlliancen, Dansk Magisterforening, til videnskabsministeren
20	Spm. 14 om kommentar til henvendelse fra Jeppe Dyre og Mogens Niss, RUC, til videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
21	Spm. 15 om forskelle og ligheder i forhold til nugældende universitetslov, til videnskabsministeren
22	Svar på spm. 3 om kommentar til henvendelse af 23/1-03 fra CVU-Rektorkollegiet, fra videnskabsministeren
23	Henvendelse af 7/2-03 fra Danske Studerendes Fællesråd
24	Spm. 16 om kommentar til henvendelse af 7/2-03 fra Danske Studerendes Fællesråd, til videnskabsministeren
25	Henvendelse af 17/2-03 fra Akademikernes Centralorganisation
26	Spm. 17 om kommentar til henvendelse af 17/2-03 fra Akademikernes Centralorganisation, til videnskabsministeren
27	Henvendelse af 7/2-03 fra Danske Studerendes Fællesråd
28	Spm. 18 om kommentar til henvendelse af 7/2-03 fra Danske Studerendes Fællesråd, til videnskabsministeren
29	Spm. 19 om teknisk bistand til ændringsforslag, således at offentlighed i forvaltningen og forvaltningslovens offentlighedsbestemmelser gælder for universiteters virke, til videnskabsministeren Spm. 20 om omkostningerne ved DTU's overgang til den nuværende ledelsesstruktur, til videnskabsministeren
30	Materiale modtaget i forbindelse med Danske Studerende Fællesråds foretræde for udvalget 19/2-03, fra Danske Studerendes Fællesråd
31	Henvendelse af 12/2-03 fra Rektorkollegiet
32	Spm. 21 om kommentar til henvendelse af 12/2-03 fra Rektorkollegiet, til videnskabsministeren
33	Spm. 22, om lovforslagets hensigt er at ændre beslutningsmyndigheden over f.eks. forsknings- og uddannelsesstrategi, til videnskabsministeren Spm. 23, om bestyrelsen og rektor i fællesskab kan udarbejde strategiplaner uden at inddrage det akademiske råd, til videnskabsministeren Spm. 24, om en strategiplan suverænt kan besluttes af bestyrelsen, til videnskabsministeren Spm. 25 om en institutleder kan pålægge en medarbejder at begrænse sit frie forskningsudvalg, til videnskabsministeren Spm. 26 om, hvilke forudsætninger bestyrelsen har for at fordele universitetets samlede ressourcer mellem de enkelte hovedområder, til videnskabsministeren Spm. 27, om ministeren mener, at bestyrelsen vil foretage væsentlige omprioriteringer mellem f.eks. naturvidenskab og humaniora, til videnskabsministeren Spm. 28 om, hvilke succeskriterier der skal indgå i udviklingskontrakterne, til videnskabsministeren Spm. 29 om, hvordan »kvantitative og målbare indikatorer« skal indgå, og hvem der skal forestå omfordelingen i forbindelse med eventuelle nye bevillinger til universiteterne, til videnskabsministeren Spm. 30, om menige medlemmer af akademiske råd kan kræve, at rådet udtaler sig i generelle sager, til videnskabsministeren Spm. 31, om bestyrelsen og rektor har pligt til at inddrage det akademiske råds vejledning, før de fastlægger strategiske forsknings- og uddannelsesområder, til videnskabsministeren Spm. 32, om bestyrelsen og rektor har pligt til at inddrage det akademiske råds vejledning, før de fastlægger universitetets budget, til videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
	Spm. 33, om bestyrelsen og rektor har pligt til at inddrage det akademiske råds vejledning, før de indgår udviklingskontrakt med ministeren, til videnskabsministeren
	Spm. 34 om, i hvilke vestlige lande der er universitetsbestyrelser med eksternt flertal, til videnskabsministeren
	Spm. 35 om, i hvilke vestlige lande de ansatte ikke selv vælger deres institutleder, til videnskabsministeren
	Spm. 36 om, i hvilke vestlige lande de ansatte ikke har direkte indflydelse på valg af rektorer og dekaner, til videnskabsministeren
	Spm. 37 om, hvordan det sikres, at de udefrakommende medlemmer af bestyrelsen vil agere i deres personlige egenskaber, og ikke i egenskab af deres erhvervsmæssige baggrund, til videnskabsministeren
	Spm. 38 om, hvordan det sikres, at universiteternes forsknings- og uddannelsesstrategi ikke vil blive domineret af særlige industrielle eller ministerielle interesser, til videnskabsministeren
	Spm. 39 om, hvordan offentlighedens indsigt i bestyrelsens beslutningsgrundlag og -proces sikres, til videnskabsministeren
	Spm. 40 om, hvordan universitetets frihed sikres, således at bestyrelsens og rektorens loyalitet ligger hos de udøvende og uafhængige forskere, til videnskabsministeren
	Spm. 41 om ledelsesstrukturen, til videnskabsministeren
	Spm. 42 om, hvordan oppositionelle synspunkter vil blive hørt i en ledelsesstruktur, hvor alle ledere er udpeget ovenfra, til videnskabsministeren
	Spm. 43, om rektoren i form af sit formandskab for det akademiske råd får suveræn bemyndigelse over, hvilke opgaver, udtalelser m.v. der tillægges dette organ, til videnskabsministeren
	Spm. 44, om formuleringen i § 10, stk. 2, om offentlighed »i størst muligt omfang« betyder, at fortrolighed er en absolut undtagelse, til videnskabsministeren
	Spm. 45 om, hvorfor det ikke udtrykkeligt anføres i lovforslaget, at åbenhed omfatter beslutningsgang, beslutningsgrundlag, bestyrelsesbeslutninger m.v., til videnskabsministeren
	Spm. 46, om det er i overensstemmelse med loven, når den forskningsstrategiske plan for DTU suverænt er besluttet af bestyrelsen, til videnskabsministeren
	Spm. 47 om ministerens kommentar til Polyteknisk Forenings hørings svar om lukkethed på DTU, til videnskabsministeren
	Spm. 48 om, hvordan de menige forskeres vurderinger af budget- og strategiplanlægning har retshjemmel til at blive inddraget, til videnskabsministeren
	Spm. 49 om, hvordan de menige forskere kan protestere f.eks. over en institutleder m.v., til videnskabsministeren
	Spm. 50 om, hvordan et flertal af utilfredse forskere på et institut kan afsætte deres institutleder, til videnskabsministeren
	Spm. 51, om ministeren vil godkende en vedtægt om udvælgelsen af institutledere, til videnskabsministeren
34	Henvendelse af 18/2-03 fra HK/STAT, Landsforeningen for De Højere Uddannelsesinstitutioner
35	Spm. 52 om kommentar til henvendelse af 18/2-03 fra HK/STAT, Landsforeningen for De Højere Uddannelsesinstitutioner, til videnskabsministeren
36	Svar på spm. 4 om kommentar til henvendelse af 4/2-03 fra Aarhus Universitet, Institut for Statskundskab, fra videnskabsministeren
37	Svar på spm. 5 om kommentar til henvendelse af 5/2-03 fra Forenede Studenterråd, Københavns Universitet, fra videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
38	Henvendelse af 12/2-03 og 13/3-03 fra Aarhus Universitet, Humanistisk Fakultets Studie- og Uddannelsesudvalg
39	Spm. 53 om kommentar til henvendelser af 12/2-03 og 13/3-03 fra Aarhus Universitet, Humanistisk Fakultets Studie- og Uddannelsesudvalg, til videnskabsministeren
40	Svar på spm. 2 om kommentar til henvendelse af 22/1-03 fra FTF, fra videnskabsministeren
41	Svar på spm. 15 om forskelle og ligheder i forhold til nugældende universitetslov, fra videnskabsministeren
42	Spm. 54 om det nye it-universitet, til videnskabsministeren Spm. 55 om kommentar til artiklen i Berlingske Tidende 23/2-03: »Managementguru Stephen R. Covey: Den nordiske ledelsesmodel bedst«, til videnskabsministeren
43	Artiklen »Frygt for forskning i spændetroje« fra DJØF-Bladet nr. 4/03
44	Meddelelse om fremlæggelse af underskriftindsamling modtaget i forbindelse med Dansk Magisterforening, Universitetslærerafdelingens foretræde 26/2-03
45	Spm. 56 om, hvordan universitetets forskningsstrategiske rammer fastsættes, til videnskabsministeren Spm. 57 om, hvordan samspillet mellem universitetets forskningsstrategiske rammer og den enkelte forskers arbejde vil være, til videnskabsministeren
46	Spm. 58 om meritoverførsel i forbindelse med skifte af universitet, til videnskabsministeren Spm. 59, om man skal holde sig til 30 ECTS-point pr. semester, hvis man læser enkelte supplerende fag ved siden af sin bacheloruddannelse, til videnskabsministeren Spm. 60, om man sideløbende kan supplere sin bacheloreksamen, hvis enkelte dele fra et udenlandsophold ikke anerkendes ved det nye universitet, til videnskabsministeren
47	Spm. 61 om lovteknisk bistand til udarbejdelse af et ændringsforslag, til videnskabsministeren Spm. 62 om bestyrelsens mulighed for at påbyde specifik forskning optaget eller undladt, til videnskabsministeren Spm. 63 om forskningsstrategiske rammer, til videnskabsministeren
48	Spm. 64 om, hvilke opgaver institutlederen kan pålægge videnskabelige medarbejdere, til videnskabsministeren Spm. 65 om, hvordan begrebet forskningsstrategiske opgaver skal forstås, til videnskabsministeren Spm. 66, om sektorforskning har lavere forskningsproduktion end universiteterne, til videnskabsministeren Spm. 67 om mulighed for at vedtage budget på institutniveau enten i et institutråd eller i bestyrelsen, til videnskabsministeren
49	Svar på spm. 14 om kommentar til henvendelse fra Jeppe Dyre og Mogens Niss, RUC, fra videnskabsministeren
50	Svar på spm. 21 om kommentar til henvendelse af 12/2-03 fra Rektorkollegiet, fra videnskabsministeren
51	Svar på spm. 12 om kommentar til henvendelse af 7/2-03 fra Dansk Magisterforening, fra videnskabsministeren
52	Henvendelse af 6/3-03 fra Københavns Universitet
53	Spm. 68 om kommentar til henvendelse af 6/3-03 fra Københavns Universitet, til videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
54	Spm. 69, om den »løbende strategiske udvælgelse« i lovforslagets § 2 kunne resultere i nedlæggelse af forskningsmæssige fagområder, til videnskabsministeren
	Spm. 70 om betydningen af formuleringen »universitetet har forskningsfrihed« i lovforslagets § 2, til videnskabsministeren
	Spm. 71, om institutioner som f.eks. Risø også har forskningsfrihed, til videnskabsministeren
	Spm. 72, om universiteterne kan fortsætte med forskningsområder, der ikke »bidrager til at fremme vækst, velfærd og udvikling i samfundet«, til videnskabsministeren
	Spm. 73, om forskere offentligt kan kritisere universitetets valg af strategi uden at frygte for repressalier, til videnskabsministeren
	Spm. 74 om, hvordan ministeren afgør, om en uddannelse »lever op til de til enhver tid gældende kvalitetskrav« som angivet i lovforslagets § 3, til videnskabsministeren
	Spm. 75, om det kun er universitetet, der kan tildele en doktorgrad, til videnskabsministeren
	Spm. 76, om lovforslagets § 10, stk. 2, betyder, at bestyrelsesmøder skal være åbne, til videnskabsministeren
	Spm. 77, om lovforslagets § 12 gælder for eksterne bestyrelsesmedlemmer, til videnskabsministeren
	Spm. 78, om ministeren kan godkende en vedtægt, hvorefter forskerne og TAP'erne hver kun får en repræsentant i bestyrelsen, til videnskabsministeren
	Spm. 79, om ministeren kan godkende en vedtægt, hvorefter de eksterne bestyrelsesmedlemmer udpeges af ministeren eller Folketinget, til videnskabsministeren
	Spm. 80, om ministeren kan godkende en vedtægt, hvorefter de eksterne bestyrelsesmedlemmer udpeges af universitetets ansatte og studerende, til videnskabsministeren
	Spm. 81 om, hvem der i tvivlstilfælde afgør, om rektor er en »anerkendt forsker«, jf. lovforslagets § 14, til videnskabsministeren
	Spm. 82 om, hvad begrebet »særlige tilfælde« i lovforslagets § 14, stk. 9, dækker over, til videnskabsministeren
	Spm. 83, om rektor har den endelige beslutning om sammensætningen af alle sagkyndige udvalg, til videnskabsministeren
	Spm. 84 om, hvis rektor har opløst det akademiske råd, jf. lovforslagets § 14, stk. 9, om han/hun så personligt tildeler ph.d.- og doktorgrader, til videnskabsministeren
	Spm. 85 om, hvem der i tvivlstilfælde afgør, om dekanen er en »anerkendt forsker«, til videnskabsministeren
	Spm. 86 om, hvem der i tvivlstilfælde afgør, om institutlederen er en »anerkendt forsker«, til videnskabsministeren
	Spm. 87, om en institutleder kan være en anerkendt forsker inden for emner, der ligger uden for instituttets fagområde, til videnskabsministeren
	Spm. 88 om, hvad en forsker, der ønsker at skifte område til et nyt område, der ligger uden for »universitetets forskningsstrategiske rammer«, gør, til videnskabsministeren
	Spm. 89, om en institutleder kan pålægge en fastansat videnskabelig medarbejder at benytte sin forskningstid til at forske inden for et forskningsprojekt, som er beordret af rektor eller dekan, til videnskabsministeren
	Spm. 90 om, hvilke faglige krav der stilles til en studieleder, til videnskabsministeren
	Spm. 91, om en studieleder kan være en studerende, til videnskabsministeren
	Spm. 92, om ministeren kan godkende en vedtægt, hvorefter det, kræves, at studielederen er en anerkendt forsker inden for faget, til videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
	Spm. 93, om ministeren vil kræve, at alle universiteter overgår til det fælles studieadministrative system STADS, til videnskabsministeren
	Spm. 94 om, hvor bredt udtrykket »indtægtsdækket virksomhed« i lovforslagets § 20 skal forstås, til videnskabsministeren
	Spm. 95, om ministeren vil godkende en vedtægt, hvorefter der kan ydes økonomisk tilskud til et studenterredigeret blad, til videnskabsministeren
	Spm. 96 om, hvad ordet »omkostninger« i lovforslagets § 26, stk. 4, dækker over, til videnskabsministeren
	Spm. 97, om en bestyrelse vil kunne nedlægge f.eks. et fakultet, der giver underskud, uden en ministergodkendelse, til videnskabsministeren
55	Spm. 98 om Europa-Kommissionens synspunkter vedrørende universitetspolitik, til videnskabsministeren
	Spm. 99, om ministeren vil dementere hele eller dele af sin pressemeddelelse af 21/3-03 om Europa-kommissionens synspunkter på universitetspolitik, til videnskabsministeren
56	Henvendelse af 13/3-03 fra Aarhus Universitet, Humanistisk Fakultets Studie- og Uddannelsesudvalg
57	Svar på spm. 13 om kommentar til henvendelse af 7/2-03 fra ForskerAlliancen, Dansk Magisterforening, fra videnskabsministeren
58	Svar på spm. 16 om kommentar til henvendelse af 7/2-03 fra Danske Studerendes Fællesråd, fra videnskabsministeren
59	Svar på spm. 18 om kommentar til henvendelse af 7/2-03 fra Danske Studerendes Fællesråd, fra videnskabsministeren
60	Svar på spm. 22, om lovforslagets hensigt er at ændre beslutningsmyndigheden over f.eks. forsknings- og uddannelsesstrategi, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 23, om bestyrelsen og rektor i fællesskab kan udarbejde strategiplaner uden at inddrage det akademiske råd, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 24, om en strategiplan suverænt kan besluttes af bestyrelsen, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 25, om en institutleder kan pålægge en medarbejder at begrænse sit frie forskningsudvalg, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 26 om, hvilke forudsætninger bestyrelsen har for at fordele universitetets samlede ressourcer mellem de enkelte hovedområder, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 27, om ministeren mener, at bestyrelsen vil foretage væsentlige omprioriteringer mellem f.eks. naturvidenskab og humaniora, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 28 om, hvilke succeskriterier der skal indgå i udviklingskontrakterne, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 29 om, hvordan »kvantitative og målbare indikatorer« skal indgå, og hvem der skal forestå omfordelingen i forbindelse med eventuelle nye bevillinger til universiteterne, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 30, om menige medlemmer af akademiske råd kan kræve, at rådet udtaler sig i generelle sager, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 31, om bestyrelsen og rektor har pligt til at inddrage det akademiske råds vejledning, før de fastlægger strategiske forsknings- og uddannelsesområder, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 32, om bestyrelsen og rektor har pligt til at inddrage det akademiske råds vejledning, før de fastlægger universitetets budget, fra videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
	Svar på spm. 33, om bestyrelsen og rektor har pligt til at inddrage det akademiske råds vejledning, før de indgår udviklingskontrakt med ministeren, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 34 om, i hvilke vestlige lande der er universitetsbestyrelser med eksternt flertal, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 35 om, i hvilke vestlige lande de ansatte ikke selv vælger deres institutleder, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 36 om, i hvilke vestlige lande de ansatte ikke har direkte indflydelse på valg af rektorer og dekaner, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 37 om, hvordan det sikres, at de udefrakommende medlemmer af bestyrelsen vil agere i deres personlige egenskaber og ikke i egenskab af deres erhvervs-mæssige baggrund, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 38 om, hvordan det sikres, at universiteternes forsknings- og uddannelsesstrategi ikke vil blive domineret af særlige industrielle eller ministerielle interesser, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 39 om, hvordan offentlighedens indsigt i bestyrelsens beslutningsgrundlag og -proces sikres, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 40 om, hvordan universitetets frihed sikres, således at bestyrelsens og rektorens loyalitet ligger hos de udøvende og uafhængige forskere, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 41 om ledelsesstrukturen, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 42 om, hvordan oppositionelle synspunkter vil blive hørt i en ledelsesstruktur, hvor alle ledere er udpeget ovenfra, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 43, om rektoren i form af sit formandsskab for det akademiske råd får suveræn bemyndigelse over, hvilke opgaver udtalelser m.v. der tillægges dette organ, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 44, om formuleringen i § 10, stk. 2, om offentlighed »i størst muligt omfang« betyder, at fortrolighed er en absolut undtagelse, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 45 om, hvorfor det ikke udtrykkeligt anføres i lovforslaget, at åbenhed omfatter beslutningsgang, beslutningsgrundlag, bestyrelsesbeslutninger m.v., fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 46, om det er i overensstemmelse med loven, når den forskningsstrategiske plan for DTU suverænt er besluttet af bestyrelsen, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 47 om ministerens kommentar til Polyteknisk Forenings høringssvar om lukkethed på DTU, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 48 om, hvordan de menige forskeres vurderinger af budget- og strategiplanlægning har retshjemmel til at blive inddraget, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 49 om, hvordan de menige forskere kan protestere f.eks. over en institutleder m.v., fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 50 om, hvordan et flertal af utilfredse forskere på et institut kan afsætte deres institutleder, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 51, om ministeren vil godkende en vedtægt om udvælgelsen af institutledere, fra videnskabsministeren
61	Svar på spm. 19 om teknisk bistand til ændringsforslag, således at offentlighed i forvaltningen og forvaltningslovens offentlighedsbestemmelser gælder for universiteters virke, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 20 om omkostningerne ved DTU's overgang til den nuværende ledelsesstruktur, fra videnskabsministeren
62	Svar på spm. 52 om kommentar til henvendelse af 18/2-03 fra HK/STAT, Landsforeningen for De Højere Uddannelsesinstitutioner, fra videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
63	Svar på spm. 53 om kommentar til henvendelser af 12/2-03 og 13/3-03 fra Aarhus Universitet, Humanistisk Fakultets Studie- og Uddannelsesudvalg, fra videnskabsministeren
64	Svar på spm. 58 om meritoverførsel i forbindelse med skifte af universitet, fra videnskabsministeren Svar på spm. 59, om man skal holde sig til 30 ECTS-point pr. semester, hvis man læser enkelte supplerende fag ved siden af sin bacheloruddannelse, fra videnskabsministeren Svar på spm. 60, om man sideløbende kan supplere sin bacheloreksamen, hvis enkelte dele fra et udenlandsophold ikke anerkendes ved det nye universitet, fra videnskabsministeren
65	Svar på spm. 6, om lovforslaget indskrænker den enkelte medarbejders forskningsfrihed, fra videnskabsministeren Svar på spm. 7 om forskellen mellem tilgængelighed af »den nyeste viden inden for relevante fagområder« og begrebet om forskningstilknytning af MVU-uddannelser i den gældende lovgivning, fra videnskabsministeren Svar på spm. 8 om, hvordan uddannelsen af professionsbachelorer fortsat sker med uændret forskningstilknytning, fra videnskabsministeren Svar på spm. 9 om, hvor mange personer som eksterne bestyrelsesmedlemmer lovforslaget vil skabe behov for over en 10-årig periode, fra videnskabsministeren Svar på spm. 10 om, hvordan lovforslagets § 12, stk. 2, skal håndhæves, fra videnskabsministeren Svar på spm. 11 om de samlede omkostninger ved aflønning af professionelle ledere på alle niveauer på de 12 universiteter, fra videnskabsministeren
66	Svar på spm. 17 om kommentar til henvendelse af 17/2-03 fra Akademikernes Centralorganisation, fra videnskabsministeren
67	Svar på spm. 54 om det nye it-universitet, fra videnskabsministeren Svar på spm. 55 om kommentar til artiklen i Berlingske Tidende 23/2-03: »Management-guru Stephen R. Covey: Den nordiske ledelsesmodel bedst«, fra videnskabsministeren
68	Svar på spm. 64 om, hvilke opgaver institutlederen kan pålægge videnskabelige medarbejdere, fra videnskabsministeren Svar på spm. 65 om, hvordan begrebet forskningsstrategiske opgaver skal forstås, fra videnskabsministeren Svar på spm. 66, om sektorforskning har lavere forskningsproduktion end universiteterne, fra videnskabsministeren Svar på spm. 67 om mulighed for at vedtage budget på institutniveau enten i et institutråd eller i bestyrelsen, fra videnskabsministeren
69	Svar på spm. 56 om, hvordan universitetets forskningsstrategiske rammer fastsættes, fra videnskabsministeren Svar på spm. 57 om, hvordan samspillet mellem universitetets forskningsstrategiske rammer og den enkelte forskers arbejde vil være, fra videnskabsministeren
70	Henvendelse af 14/3-03 fra Nationalmuseet
71	Henvendelse af 17/3-03 fra Aarhus Universitet
72	Spm. 100 om kommentar til henvendelse af 14/3-03 fra Nationalmuseet, til videnskabsministeren
73	Spm. 101 om kommentar til henvendelse af 17/3-03 fra Aarhus Universitet, til videnskabsministeren
74	Henvendelse af 18/3-03 fra Censorformandskaberne for de fire museumsfag

Bilagsnr.	Titel
75	Spm. 102 om kommentar til henvendelse af 18/3-03 fra Censorformandsskaberne for de fire museumsfag, til videnskabsministeren
76	Henvendelse fra Business Institute Aalborg
77	Spm. 103 om kommentar til henvendelse fra Business Institute Aalborg, til videnskabsministeren
78	Svar på spm. 61 om lovteknisk bistand til udarbejdelse af et ændringsforslag, fra videnskabsministeren Svar på spm. 62 om bestyrelsens mulighed for at påbyde specifik forskning optaget eller undladt, fra videnskabsministeren Svar på spm. 63 om forskningsstrategiske rammer, fra videnskabsministeren
79	Henvendelse af 20/3-03 fra Rektorkollegiet
80	Spm. 104 om kommentar til henvendelse af 20/3-03 fra Rektorkollegiet, til videnskabsministeren
81	Henvendelse af 21/3-03 fra Forenede Studenterråd, Københavns Universitet
82	Spm. 105 om kommentar til henvendelse af 21/3-03 fra Forenede Studenterråd, Københavns Universitet, til videnskabsministeren
83	Svar på spm. 98 om Europa-Kommissionens synspunkter vedrørende universitetspolitik, fra videnskabsministeren Svar på spm. 99, om ministeren vil dementere hele eller dele af sin pressemeddelelse af 21/3-03 om Europa-kommissionens synspunkter på universitetspolitik, fra videnskabsministeren
84	Spm. 106, om ordene »officielt debatoplæg« ikke er i den nævnte pressemeddelelse, jf. ministerens besvarelse af spørgsmål 98, til videnskabsministeren Spm. 107 om ministerens besvarelse af spørgsmål 98, til videnskabsministeren Spm. 108, om ministeren opfatter meddelelsen som udtryk for Europa-Kommissionens holdning som institution, til videnskabsministeren
85	Supplerende svar på spm. 53 om kommentar til henvendelser af 12/2-03 og 13/3-03 fra Aarhus Universitet, Humanistisk Fakultets Studie- og Uddannelsesudvalg, fra videnskabsministeren
86	Spm. 109, om Center for Børnelitteraturs selvstændige virksomhed trues som følge af lovforslagets vedtagelse, til videnskabsministeren
87	Spm. 110 om ændringsforslag, der sikrer, at interne bestyrelsesmedlemmer honoreres på lige fod med eksterne bestyrelsesmedlemmer, til videnskabsministeren Spm. 111 om ændringsforslag vedrørende bacheloruddannelsen, til videnskabsministeren Spm. 112 om ændringsforslag, der sikrer, at de teologiske fakulteter i Århus og København vil bestå som selvstændige fakulteter, til videnskabsministeren Spm. 113 om ændringsforslaget til lovforslagets § 17 kan tage udgangspunkt i sondringen mellem »strategisk forskning« og »fri forskning«, til videnskabsministeren Spm. 114, om ministeren kan støtte den af Dansk Magisterforening foreslåede formulering af lovforslagets § 17, stk. 2, til videnskabsministeren Spm. 115 om ændringsforslag vedrørende formuleringen af lovforslagets § 17, stk. 2, til videnskabsministeren Spm. 116 om ændringsforslag, der imødekommer Aarhus Universitets henvendelse af 17/3-03, til videnskabsministeren Spm. 117 om ændringsforslag, der sikrer, at akademisk råd kan diskutere og udtale sig om alle forhold af væsentlig betydning for universitetet, til videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
	Spm. 118, om ministeren kan tilslutte sig et ændringsforslag vedrørende akademisk råd, til videnskabsministeren
	Spm. 119 om ændringsforslag til lovforslagets § 1, stk. 2, til videnskabsministeren
	Spm. 120 om ændringsforslag, der sikrer, at det enkelte universitet selv bestemmer sig for sin styrelsesform, til videnskabsministeren
	Spm. 121 om ændringsforslag, der sikrer, at nedlæggelse eller sammenlægning af universiteter kun kan ske ved lov eller folketingsbeslutning, til videnskabsministeren
	Spm. 122 om ændringsforslag til lovforslagets § 17, der sikrer, at institutlederen skal inddrage medarbejderne i beslutninger, til videnskabsministeren
	Spm. 123 om ændringsforslag vedrørende mulighed for, at akademisk råd kan ned-sættes på flere niveauer, til videnskabsministeren
	Spm. 124 om ændringsforslag, der sikrer, at det enkelte universitets bestyrelse kan afgøre, om en uddannelses godkendelse skal tilbagekaldes, til videnskabsministeren
	Spm. 125 om ændringsforslag, der sikrer åbenhed omkring møder m.v., til viden-skabsministeren
	Spm. 126 om ændringsforslag, der sikrer, at alle råd og nævn får ret til at blive hørt og pligt til at udtale sig ved budgetlægning, til videnskabsministeren
	Spm. 127, om studienævnets opgaver er en videreførelse af den nuværende lovs be-stemmelser i § 8, stk. 4-6, til videnskabsministeren
	Spm. 128 om ændringsforslag vedrørende konsistoriernes virke, til videnskabsmini-steren
	Spm. 129 om ændringsforslag, der sikrer, at det enkelte universitet selv kan indrette den styreform, der passer bedst til det pågældende universitet, til videnskabsministe-ren
	Spm. 130 om ændringsforslag, der vil give selvejende universiteter ret til at opbygge en egen formue og disponeringsret over denne, til videnskabsministeren
	Spm. 131 om ændringsforslag, der sikrer, at magisterkonferensen bevares, til viden-skabsministeren
	Spm. 132 om ændringsforslag, der sikrer, at der fortsat kan opretholdes en doktor-gradsbekendtgørelse, til videnskabsministeren
	Spm. 133, om selvejende universiteter underlægges skattepligt, til videnskabsmini-steren
	Spm. 134 om ændringsforslag, der sikrer, at kompetencen til at oprette fonde eller an-dre selskabsformer til varetagelse af særlige opgaver ligger hos universitetet, til vi-denskabsministeren
	Spm. 135, om universiteterne kan samarbejde med ikkekommercielle fonde, til vi-denskabsministeren
	Spm. 136 om ændringsforslag, der imødekommer Rektorkollegiets henvendelse ved-rørende sidestilling med åben uddannelse, til videnskabsministeren
	Spm. 137, om universiteterne skal kunne spare op til nyinvesteringer m.v., til viden-skabsministeren
	Spm. 138 om ændringsforslag, der sikrer, at interne bestyrelsesmedlemmer honoreres på lige fod med eksterne bestyrelsesmedlemmer, til videnskabsministeren
	Spm. 139 om ændringsforslag vedrørende bacheloruddannelsen, til videnskabsmini-steren
	Spm. 140 om ændringsforslag der sikrer, at de teologiske fakulteter i Århus og Kø-benhavn vil bestå som selvstændige fakulteter, til videnskabsministeren
88	Henvendelse af 28/3-03 fra Foreningen af Danske Kunstmuseer
89	Spm. 141 om kommentar til henvendelse af 28/3-03 fra Foreningen af Danske Kunst-museer, til videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
90	Henvendelse af 28/3-03 fra Det Danske Sprog- og Litteraturselskab
91	Spm. 142 om kommentar til henvendelse af 28/3-03 fra Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, til videnskabsministeren
92	Henvendelse af 30/3-03 fra Censorkorpset for dansk ved universiteterne
93	Spm. 143 om kommentar til henvendelse af 30/3-03 fra Censorkorpset for dansk ved universiteterne, til videnskabsministeren
94	Svar på spm. 68 om kommentar til henvendelse af 6/3-03 fra Københavns Universitet, fra videnskabsministeren
95	Svar på spm. 102 om kommentar til henvendelse af 18/3-03 fra Censorformandskaberne for de fire museumsfag, fra videnskabsministeren
96	Svar på spm. 103 om kommentar til henvendelse fra Business Institute Aalborg, fra videnskabsministeren
97	Svar på spm. 104 om kommentar til henvendelse af 20/3-03 fra Rektorkollegiet, fra videnskabsministeren
98	Svar på spm. 106 om ordene »officielt debatoplæg« ikke er i den nævnte pressemeddelelse, jf. ministerens besvarelse af spørgsmål 98, fra videnskabsministeren Svar på spm. 107 om ministerens besvarelse af spørgsmål 98, fra videnskabsministeren Svar på spm. 108, om ministeren opfatter meddelelsen som udtryk for Europa-Kommissionens holdning som institution, fra videnskabsministeren
99	Svar på spm. 109, om Center for Børnelitteraturs selvstændige virksomhed trues som følge af lovforslagets vedtagelse, fra videnskabsministeren
100	Svar på spm. 100 om kommentar til henvendelse af 14/3-03 fra Nationalmuseet, fra videnskabsministeren
101	Svar på spm. 105 om kommentar til henvendelse af 21/3-03 fra Forenede Studenterråd, fra videnskabsministeren
102	Svar på spm. 101 om kommentar til henvendelse af 17/3-03 fra Aarhus Universitet, fra videnskabsministeren
103	Svar på spm. 110 om ændringsforslag, der sikrer, at interne bestyrelsesmedlemmer honoreres på lige fod med eksterne bestyrelsesmedlemmer, fra videnskabsministeren Svar på spm. 111 om ændringsforslag vedrørende bacheloruddannelsen, fra videnskabsministeren Svar på spm. 112 om ændringsforslag, der sikrer, at de teologiske fakulteter i Århus og København vil bestå som selvstændige fakulteter, fra videnskabsministeren Svar på spm. 113, om ændringsforslaget til lovforslagets § 17 kan tage udgangspunkt i sondringen mellem »strategisk forskning« og »fri forskning«, fra videnskabsministeren Svar på spm. 114, om ministeren kan støtte den af Dansk Magisterforening foreslåede formulering af lovforslagets § 17, stk. 2, fra videnskabsministeren Svar på spm. 115 om ændringsforslag vedrørende formuleringen af lovforslagets § 17, stk. 2, fra videnskabsministeren Svar på spm. 116 om ændringsforslag, der imødekommer Aarhus Universitets henvendelse af 17/3-03, fra videnskabsministeren Svar på spm. 117 om ændringsforslag, der sikrer, at akademisk råd kan diskutere og udtale sig om alle forhold af væsentlig betydning for universitetet, fra videnskabsministeren Svar på spm. 118, om ministeren kan tilslutte sig et ændringsforslag vedrørende akademisk råd, fra videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
	Svar på spm. 119 om ændringsforslag til lovforslagets § 1, stk. 2, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 120 om ændringsforslag, der sikrer, at det enkelte universitet selv bestemmer sig for sin styrelsesform, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 121 om ændringsforslag, der sikrer, at nedlæggelse eller sammenlægning af universiteter kun kan ske ved lov eller folketingsbeslutning, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 122 om ændringsforslag til lovforslagets § 17, der sikrer, at institutlederen skal inddrage medarbejderne i beslutninger, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 123 om ændringsforslag vedrørende mulighed for, at akademisk råd kan nedsættes på flere niveauer, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 124 om ændringsforslag, der sikrer, at det enkelte universitets bestyrelse kan afgøre, om en uddannelses godkendelse skal tilbagekaldes, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 125 om ændringsforslag, der sikrer åbenhed omkring møder m.v., fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 126 om ændringsforslag, der sikrer, at alle råd og nævn får ret til at blive hørt og pligt til at udtale sig ved budgetlægning, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 127, om studienævnets opgaver er en videreførelse af den nuværende lovs bestemmelser i § 8, stk. 4-6, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 128 om ændringsforslag vedrørende konsistoriernes virke, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 129 om ændringsforslag, der sikrer, at det enkelte universitet selv kan indrette den styreform, der passer bedst til det pågældende universitet, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 130 om ændringsforslag, der vil give selvejende universiteter ret til at opbygge en egen formue og disponeringsret over denne, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 131 om ændringsforslag, der sikrer, at magisterkonferensen bevares, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 132 om ændringsforslag, der sikrer, at der fortsat kan opretholdes en doktorgradsbekendtgørelse, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 133, om selvejende universiteter underlægges skattepligt, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 134 om ændringsforslag, der sikrer, at kompetencen til at oprette fonde eller andre selskabsformer til varetagelse af særlige opgaver ligger hos universitetet, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 135, om universiteterne kan samarbejde med ikke-kommercielle fonde, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 136 om ændringsforslag, der imødekommer Rektorkollegiets henvendelse vedrørende sidestilling med åben uddannelse, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 137, om universiteterne skal kunne spare op til nyinvesteringer m.v., fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 138 om ændringsforslag, der sikrer, at interne bestyrelsesmedlemmer honoreres på lige fod med eksterne bestyrelsesmedlemmer, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 139 om ændringsforslag vedrørende bacheloruddannelsen, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 140 om ændringsforslag, der sikrer, at de teologiske fakulteter i Århus og København vil bestå som selvstændige fakulteter, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 142 om kommentar til henvendelse af 28/3-03 fra Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, fra videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
105	Svar på spm. 141 om kommentar til henvendelse af 28/3-03 fra Foreningen af Danske Kunstmuseer, fra videnskabsministeren
106	Svar på spm. 69, om den »løbende strategiske udvælgelse« i lovforslagets § 2 kunne resultere i nedlæggelse af forskningsmæssige fagområdet, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 70 om betydningen af formuleringen »universitetet har forskningsfrihed« i lovforslagets § 2, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 71, om institutioner som f.eks. Risø også har forskningsfrihed, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 72, om universiteterne kan fortsætte med forskningsområder, der ikke »bidrager til at fremme vækst, velfærd og udvikling i samfundet«, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 73, om forskere offentligt kan kritisere universiteters valg af strategi uden at frygte for repressalier, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 74 om, hvordan ministeren afgør, om en uddannelse »lever op til de til enhver tid gældende kvalitetskrav« som angivet i lovforslagets § 3, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 75, om det kun er universitetet, der kan tildele en doktorgrad, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 76, om lovforslagets § 10, stk. 2, betyder, at bestyrelsesmøder skal være åbne, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 77, om lovforslagets § 12 gælder for eksterne bestyrelsesmedlemmer, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 78, om ministeren kan godkende en vedtægt, hvorefter forskerne og TAP'erne hver kun får en repræsentant i bestyrelsen, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 79, om ministeren kan godkende en vedtægt, hvorefter de eksterne bestyrelsesmedlemmer udpeges af ministeren eller Folketinget, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 80, om ministeren kan godkende en vedtægt, hvorefter de eksterne bestyrelsesmedlemmer udpeges af universitetets ansatte og studerende, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 81 om, hvem der i tvivlstilfælde afgør, om rektor er en »anerkendt forsker«, jf. lovforslagets § 14, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 82 om, hvad begrebet »særlige tilfælde« i lovforslagets § 14, stk. 9, dækker over, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 83, om rektor har den endelige beslutning om sammensætningen af alle sagkyndige udvalg, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 84 om, hvis rektor har opløst det akademiske råd, jf. lovforslagets § 14, stk. 9, om han/hun så personligt tildeler ph.d.- og doktorgrader, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 85 om, hvem der i tvivlstilfælde afgør, om dekanen er en »anerkendt forsker«, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 86 om, hvem der i tvivlstilfælde afgør, om institutlederen er en »anerkendt forsker«, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 87, om en institutleder kan være en anerkendt forsker inden for emner, der ligger uden for instituttets fagområde, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 88 om, hvad en forsker, der ønsker at skifte område til et nyt område, der ligger uden for »universitetets forskningsstrategiske rammer«, gør, fra videnskabsministeren
	Svar på spm. 89, om en institutleder kan pålægge en fastansat videnskabelig medarbejder at benytte sin forskningstid til at forske inden for et forskningsprojekt, som er beordret af rektor eller dekan, fra videnskabsministeren

Bilagsnr.	Titel
106	Svar på spm. 90 om, hvilke faglige krav der stilles til en studieleder, fra videnskabsministeren Svar på spm. 91, om en studieleder kan være en studerende, fra videnskabsministeren Svar på spm. 92, om ministeren kan godkende en vedtægt, hvorefter det kræves, at studielederen er en anerkendt forsker inden for faget, fra videnskabsministeren Svar på spm. 93, om ministeren vil kræve, at alle universiteter overgår til det fælles studieadministrative system STADS, fra videnskabsministeren Svar på spm. 94 om, hvor bredt udtrykket »indtægtsdækket virksomhed« i lovforslagets § 20 skal forstås, fra videnskabsministeren Svar på spm. 95, om ministeren vil godkende en vedtægt, hvorefter der kan ydes økonomisk tilskud til et studenterredigeret blad, fra videnskabsministeren Svar på spm. 96 om, hvad ordet »omkostninger« i lovforslagets § 26, stk. 4, dækker over, fra videnskabsministeren Svar på spm. 97, om en bestyrelse vil kunne nedlægge f.eks. et fakultet, der giver underskud, uden en ministergodkendelse, fra videnskabsministeren
107	Svar på spm. 143 om kommentar til henvendelse af 30/3-03 fra Censorkorpset for dansk ved universiteterne, fra videnskabsministeren
108	Ændringsforslag fra videnskabsministeren
109	1. udkast til betænkning

27 af udvalgets spørgsmål til videnskabsministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål nr. 2, 5, 7, 13, 15, 28, 29, 39, 57, 64, 70, 76, 88, 101, 104 og 105 og svarene herpå er optrykt efter ønske fra S, V, KF, KRF. Spørgsmål 8 og 25 og svarene herpå er optrykt efter ønske fra S, V, KF, KRF og SF. Spørgsmål 10, 34, 37, 44, 51, 62 og 67 og svarene herpå er optrykt efter ønske fra SF. Spørgsmål 110 og 111 og svarene herpå er optrykt efter ønske fra DF.

Spørgsmål 2:

Ministerens bedes kommentere henvendelsen af 22. januar 2003 fra Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, jf. L 125 – bilag 4.

Svar:

Til udvalgets orientering skal jeg oplyse, at Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd (FTF) har sendt breve med enslydende tekst til undervisningsministeren og mig. Mit svar er derfor koordineret med undervisningsministeren.

Indledningsvis har jeg til min store glæde noteret, at FTF finder, at det fremlagte forslag til lov om universiteter (L 125) indeholder mange positive elementer.

Herudover fremhæver FTF i henvendelsen af 22. januar 2003 bekymring over det netop fremsatte forslag til ny universitetslov i relation til professionsbacheloruddannelsers adgang til universiteternes kandidat- og masteruddannelser samt universiteternes forpligtelse til at sikre forskningstilknytningen for centrene for videregående uddannelser, der er reguleret i lovforslagets § 2, stk. 4.

Forslaget til ny universitetslov beskriver de forskningsbaserede uddannelser, der af videnskabsministeren kan godkendes til udbud ved universiteterne, jf. forslagets § 3.

Lovforslaget fastslår, at den forskningsbaserede uddannelsesstruktur på universiteterne, hvor det ikke allerede er sket, skal omlægges med henblik på at sikre en reel implementering af 3+2+3-strukturen med tre-årige bachelorud-

dannelser, to-årige kandidatuddannelser og tre-årige forskeruddannelser.

Samtidig lægges der op til, at den studerende efter bacheloruddannelsen skal kunne vælge mellem flere forskellige kandidatuddannelser, herunder få bedre muligheder for at kunne vælge en kandidatuddannelse ved et andet universitet. For at synliggøre de studerendes valgmuligheder og forbedre deres retsstilling ved overgang fra bacheloruddannelse til kandidatuddannelse er det endvidere tanken at etablere en såkaldt Inter-Universitær Koordineret Tilmelding (IU-KoT). Adgangen til kandidatuddannelserne tænkes reguleret på bekendtgørelsesniveau, ligesom det i dag sker for optag på bacheloruddannelserne. Hjemlen til udstedelse af bekendtgørelser herom findes i lovforslagets § 8.

Denne ret til at kunne vælge mellem flere forskellige kandidatuddannelser efter bacheloruddannelsen udgør en central del af 3+2-strukturen og retter sig således direkte mod de akademiske bachelorer, der er uddannet ved universiteter, og ikke direkte mod de professionsbachelorer, der er uddannet ved centre for videregående uddannelse (CVU'er). For at undgå misforståelser har vi derfor i det fremsatte lovforslag præciseret, at denne ret vedrører »universitetsbachelorerne«.

Baggrunden for at styrke uddannelsesstrukturen skal ses i lyset af to forhold, dels ønsket om at øge de studerendes retssikkerhed, dels ønsket om at øge fleksibiliteten i uddannelserne og dermed mobiliteten, naturligvis under hensyn til at der er den fornødne faglige progression.

I den forbindelse vil jeg gerne fremhæve, at forslaget om at etablere en IU-KoT – udover at sikre universitetsbachelorernes reelle valgmuligheder med hensyn til optag til kandidatuddannelser – også synliggør og øger gennemskueligheden i universiteternes udbud af kandidatoverbygninger, herunder for personer med en professionsbacheloruddannelse.

Med hensyn til professionsbachelorers adgang til universiteternes kandidat- og masteruddannelser er der med lovforslaget ikke tiltænkt no-

Bilag til bet. o. lovf. vedr. universiteter

gen materiel ændring af gældende ret. Lov om mellemlange videregående uddannelser, lov nr. 481 af 31. maj 2000 (MVU-loven), lov om Centre for Videregående Uddannelse og andre selvejende institutioner for videregående uddannelser m.v., lovbekendtgørelse nr. 308 af 13. maj 2002 (selvejeloven) og lov om erhvervsrettet grunduddannelse og videregående uddannelse (videreuddannelsessystemet) for voksne, lov nr. 488 af 31. maj 2000, som ændret ved lov nr. 343 af 16. maj 2001 (VFV-loven), gælder stadig. Alle love er placeret under undervisningsministerens ressort.

Det er tværtimod særdeles væsentligt for regeringens at sikre den nødvendige sammenhæng i uddannelsessystemet, herunder at sikre attraktive videreuddannelsesmuligheder til højere niveau også for personer med en kort og en mellemlang videregående uddannelse.

I den forbindelse skal jeg erindre udvalget om bemærkningerne til VFV-loven, der præciserer, at »Den almindelige videreuddannelsesvej for personer med en kort eller en mellemlang videregående uddannelse vil derfor være videreuddannelsessystemet for voksne. Videreuddannelsessystemet er netop karakteriseret ved at tilbyde særligt tilrettelagte deltidsuddannelser for voksne i erhverv, og et vist antal års erhvervs erfaring er en forudsætning for at blive optaget på uddannelserne. Denne praksiserfaring skaber det nødvendige afsæt for og samspil med undervisningen. Dette tilgodeses ved at etablere en videreuddannelsesvej via diplom- og masteruddannelser«. I bemærkningerne til samme lov fremgår det endvidere om professionsbachelorernes videreuddannelsesmuligheder: I forhold »til professionsbachelorernes videreuddannelsesmuligheder skal den normale videreuddannelsesvej for disse være videreuddannelsessystemet for voksne, og det skal sikre, at professionsbachelorer får direkte adgang til relevante diplom- og masteruddannelser«.

At hovedvejen for videreuddannelse for personer med en kort eller en mellemlang videregående uddannelse ikke er kandidatniveau skal ses i lyset af, at de korte videregående uddannelser og de mellemlange videregående uddannelser er selvstændige afrundede uddannelser, og skal der ske videreuddannelse for personer med sådanne uddannelser, skal det primært ske inden for deres profession, så tidligere kompetenceopbygning

udnyttes, og så videreuddannelsesindsatsen også kommer professionen til gode.

Af bemærkningerne til MVU-loven fremgår det imidlertid også, at universiteternes kandidatuddannelser vil spille en vis rolle som videreuddannelsesmulighed for professionsbachelor – primært i form af særligt tilrettelagte tværfaglige uddannelser, som kan give en samlet overbygning for et helt uddannelsesområde. Det er generelt forventningen, at professionsbachelorgraden og det dermed forbundne kvalitetsløft vil kunne reducere behovet for brobygningsforløb og suppleringskurser mellem professionsbacheloruddannelser og universiteternes kandidatuddannelser. Dette behov vil dog afhænge af den faglige sammenhæng og muligheden for faglig progression mellem grunduddannelsen og videreuddannelsesniveaut.

Med universiteternes kandidatuddannelser tænkes primært på de pædagogiske kandidatuddannelser (Cand.pæd.) og de sundhedsfaglige uddannelser (Cand. scient.san. og cand.cur.), som er særligt tilrettelagte tværfaglige kandidatuddannelser.

Jeg vil gerne fremhæve, at med lovforslaget præciseres, at universiteterne i modsætning til gældende lov også får en forpligtelse til at udvikle og udbyde efter- og videreuddannelse for den voksne befolkning, herunder masteruddannelser, jf. lovforslagets § 5 og § 2, stk. 1.

Den nærmere regulering af masteruddannelser og disses sammenhæng med de mellemlange videregående uddannelser, herunder professionsbacheloruddannelser, og diplomuddannelser, vil være uændret i forhold til i dag, idet universiteterne også fremover vil skulle være omfattet af bestemmelserne i VFV-loven.

Afslutningsvis skal jeg kommentere på forskningstilknytningen og FTF's bekymring og formuleringen af forslaget § 2, stk. 4. Med den valgte formulering præciseres, at universiteterne får en forpligtelse til at medvirke til at sikre, at den nyeste forskning inden for relevante fagområder gøres tilgængelig for videregående uddannelser. Det er en forpligtelse, som også vedrører forskningstilknytning af de mellemlange videregående uddannelser. På dette område gælder forpligtigelsen i dag kun for Danmarks Pædagogiske Universitet, men med lovforslaget udvides forpligtigelsen til alle universiteterne. I lov om Danmarks Pædagogiske Universitet, lov

nr. 483 af 31. maj 2000 (DPU-loven), findes i øvrigt en bestemmelse med tilsvarende ordlyd. I lovens § 2, stk. 1 in fine står følgende »... Universitetet skal herunder medvirke til at sikre, at den nyeste viden inden for dets fagområder gøres tilgængelig for Centre for Videregående Uddannelse (CVU) er) samt Danmarks Erhvervs-pædagogiske Læreruddannelse.«

Begrebet forskningstilknytning er nærmere beskrevet i MVU-loven og selvejeloven. Jeg har forstået, at Undervisningsministeriet netop er i gang med overvejelser om at få udfoldet forskningstilknytningsbegrebet med henblik på at sikre det kvalitetsløft i de mellemlange videregående uddannelser, der er forudsat i lovgivningen om mellemlange videregående uddannelser. Videnskabsministeriet indgår i samarbejde herom.

Jeg er i øvrigt enig med FTF i, at forskningstilknytningen bør indebære gensidighed, og det ligger også umiddelbart i hele konceptet om, at tilknytningen sker ved aftale mellem parterne. Med formuleringen af § 2, stk. 4, er det hensigten, at denne gensidighed forstærkes i og med, at universiteterne er forpligtiget til at medvirke til at sikre, at den nyeste viden gøres tilgængelig for videregående uddannelse uden forskning.

Spørgsmål 5:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 5. februar 2003 fra Forenede Studenterråd, Københavns Universitet, jf. L 125 – bilag 13.

Svar:

Jeg vil kommentere de 10 konkrete problemstillinger, som Forenede Studenterråd i notatet af 5. februar 2003 har skitseret.

Ad 1. Manglende åbenhed

Det er korrekt, at det i lovforslagets § 10, stk. 2, er præciseret, at der skal gælde størst mulig åbenhed om bestyrelsens arbejde. Grunden til, at åbenheden foreslås lovfæstet i forhold til bestyrelsens arbejde, er, at de beslutninger og grundlaget herfor, som bestyrelsen – der er universitetets øverste myndighed – træffer, er af vital betydning for universitetets samlede virke. En anden bevæggrund til at lovfæste »åbenheden« er også de klager fra især studerende, der har været rejst i forhold til bestyrelsesarbejdet ved Danmarks Pædagogiske Universitet og ved Dan-

marks Tekniske Universitet. Det er derfor også formålet at sende et klart signal om, at der skal herske maksimal åbenhed om bestyrelsens arbejde.

I forvejen reguleres spørgsmålet om »åbenhed« eller aktindsigt i offentlighedsloven, af principperne om meroffentlighed og følger af »god forvaltningsskik«. Formuleringen »størst mulig« er en præcisering af, at bestyrelsen i sit virke skal iagttage disse regler. Der vil selvfølgelig også være forhold, som der ikke kan eller skal herske fuldkommen åbenhed om. Det gælder fx personalesager og lønforhandlinger. Der kan også være tale om visse sager eller oplysninger i sager om fx strategiske samarbejder med virksomheder og udenlandske universiteter, strategier på uddannelsesområdet og ansøgninger til EU's programmidler og forskningsråd. Jeg kan i den forbindelse nævne, at Københavns Universitet i sit nuværende regelsæt også har regler for, hvornår sager drøftes for lukkede døre.

Offentlighedslovens regler gælder naturligvis også for universitetets andre organer, herunder akademisk råd, men jeg har af ovennævnte grunde kun ønsket at understrege det i forhold til bestyrelsen som den øverste myndighed.

Af vedtægterne skal fremgå, hvordan man sikrer åbenheden i bestyrelsens arbejde, og de studerende vil gennem deres sæde i bestyrelsen få indflydelse på, hvordan åbenheden i vedtægterne nærmere skal reguleres. Vedtægterne skal i øvrigt godkendes af ministeren, jf. lovforslagets § 10, stk. 6, hvor ministeriet skal vurdere, om reglerne om åbenhed er iagttaget.

Ad 2. Budgetudarbejdelsen

Forenede Studenterråd finder det u hensigtsmæssigt, at de (minimum) to studerende i bestyrelsen skal være de eneste studerende, der har indflydelse på budgetplanlægningen. Forenede Studenterråd finder, at alle råd og nævn, der bliver nedsat, skal have ret til at blive hørt samt ret og pligt til at udtale sig om budgetplanlægningen.

Bestyrelsen er øverstansvarlig for økonomien, herunder prioriteringen af anvendelse af tilskud, indtægter og kapital under ét. I dag er denne kompetence tillagt konsistorium. Et af formålene med lovforslaget er at fastholde og styrke denne overordnede prioritering i forhold til de

faglige mål ved at understrege bestyrelsens kompetence, ansvar og forpligtelser på området.

Bestyrelsen, hvor de studerende er repræsenteret med mindst to medlemmer, godkender efter lovforslagets § 10, stk. 5, efter indstilling fra rektor universitetets budget, herunder fordeling af de samlede ressourcer og principper for ressourcernes anvendelse. Men derudover foreslås det, jf. lovforslagets § 15, stk. 2, nr. 1, at akademisk råd, hvor de studerende ligeledes er repræsenteret, får en udtaleret til rektor om den interne fordeling af bevillinger. De studerende sikres således gennem to centrale organer ved universitetet indflydelse på budgetudarbejdelsen. Hertil kommer, at der både på dekan- og institutlederniveau fastslås det princip, at dekan og institutleder skal opbygge en organisation med inddragelse af de studerende, det videnskabelige og det teknisk-administrative personale. Jeg går ud fra, at en sådan inddragelse også vil omfatte budgetspørgsmål.

Som en generel kommentar vil jeg fremhæve, at de interne beslutningsprocedurer om bl.a. budgetter ikke bør være genstand for detaljeret lovregulering. Inddragelse af de studerende, det videnskabelige og det teknisk-administrative personale kan ske på mange forskellige måder; og derfor må det enkelte universitet selv fastlægge sine beslutningsprocedurer.

Denne frihed til at fastlægge de interne forhold ser jeg ikke nogen grund til at indskrænke og dermed øge graden af detailregulering i universitetsloven.

Ad 3. Akademisk råd

Som navnet »akademisk råd« angiver, er rådet tænkt som et organ, der beskæftiger sig med universitetets akademiske forhold, og det foreslås i lovforslaget, at rådet tillægges centrale beføjelser til sikring af den akademiske frihed. Derudover er det foreslået, jf. § 15, stk. 2, nr. 1, at akademisk råd tillægges den kompetence at udtale sig til rektor om den interne fordeling af bevillinger.

Ad 4. Studienævn og disses samspil med institutter

Med lovforslaget får institutlederen efter bemyndigelse fra dekanen (og rektor, hvis universitetet ikke er fakultetsopdelt) til opgave at sikre kvaliteten og sammenhængen i instituttets forsk-

ning og undervisning og skal med inddragelse af studienævn og studieleder følge op på evaluering af uddannelse og undervisning. Formålet hermed er at styrke kvaliteten af den forskningsbaserede undervisning ved at placere hovedansvaret for denne og den konkrete opfølgning hos én person: institutlederen.

Samtidig forekommer det naturligt, at institutlederen for at kunne varetage sine nye opgaver vedrørende undervisningen må inddrage studieleder og studienævn, og modsat vil denne inddragelse også være væsentlig for, at studieleder og studienævn kan varetage deres nye opgave, som er ansvar for den praktiske gennemførelse af undervisningen samt bidrage i kvalitetssikringen af uddannelse og undervisning.

Efter lovforslaget skal de nærmere regler om nedsættelse af studienævn, jf. § 18, stk. 7, fastsættes i universitetets vedtægt. I bemærkningerne til denne bestemmelse er det præciseret, at universitetet kan vælge at organisere studienævnet på forskellige måder. Den hidtidige ordning med et to-strengt system, hvor institutstrukturen er forskellig fra og uafhængig af studienævnstrukturen, kan opretholdes, og det er min forventning, at denne struktur vil blive indført for de fleste områder.

Vi åbner imidlertid med lovforslaget op for, at et universitet kan vælge at organisere et eller flere studienævn på en anden måde, hvis det findes mere hensigtsmæssigt, og nævner som eksempel, at studienævnet også kan organiseres under instituttet. Denne større grad af fleksibilitet blev i øvrigt ønsket af alle universiteter i deres høringsvar.

Endvidere åbner vi også op for, at der alternativt vil kunne oprettes studienævn på forskellige organisationsniveauer, således at der både er et studienævn på hovedområdeniveau, der tager sig af uddannelsens indhold, og studienævn på institutniveau, der i samarbejde med studielederen tager sig af undervisningens tilrettelæggelse, jf. § 18, stk. 8, og de dertil knyttede bemærkninger.

Jeg finder imidlertid – uanset hvordan universitetet vælger at organisere sine studienævn – at en forudsætning for forskningsbaseret undervisning af høj kvalitet er etablering af samarbejde og dialog mellem institutleder og studieleder, herunder studienævnet. Og det fastslås med lovforslaget, at det er dekanens ansvar at sikre, at dette sker.

Ad 5. Studienævnets opgaver

Bestemmelserne i lovforslagets § 18, stk. 6, om studienævnets opgaver er ikke en direkte videreførelse af den nuværende universitetslovs bestemmelser i § 8, stk. 4-6.

Instituttlederen overtager ansvaret for den forskningsbaserede undervisning, herunder at der leveres optimal undervisning, dvs. undervisning der formidles på bedste faglige, pædagogiske og didaktiske vis, men – som også nævnt under min besvarelse af pkt. 4 ovenfor – må instituttlederen for at kunne varetage denne opgave inddrage studieleder og studienævn. Endvidere præciseres med lovforslaget, at instituttlederen får ansvaret for, at der følges op på evaluering af uddannelse og undervisning. Opfølgningen på evalueringerne skal ske med inddragelse af studienævn og studieleder, der samtidig får til opgave at påse, at dette sker.

Samtidig hermed får dekanen, der skal være en anerkendt forsker og have erfaring med og indsigt i uddannelse og ledelse, ledelsen af hovedområdet. Dekanen ansætter institutledere. Dekanen er ansvarlig for udvikling af ledelseskulturen og for at sikre ledelseskompentencen på fakultetets institutter. Dekanen er også ansvarlig for at sikre sammenhæng mellem forskning og uddannelse inden for fakultetets område.

Studienævnets fremtidige opgave på området bliver således at kvalitetssikre uddannelse og undervisning, at følge op på evalueringer og at udarbejde forslag til studieordning. Og denne opgave skal udføres i tæt samarbejde med studieleder og universitetets ledelse, herunder dekan og relevante institutledere.

Med lovforslaget er det hensigten at styrke kvaliteten af universiteternes uddannelser, hvilket jeg finder meget centralt. Universitetets ledelse forpligtes til systematisk at sikre og udvikle kvaliteten i forskning og uddannelse, herunder at sikre sammenhæng mellem forskning og uddannelse, og at gennemføre og sikre opfølgning på evalueringer af både undervisning og uddannelse samt forskning. Samtidig fastholder vi de studerendes indflydelse på deres uddannelse. Jeg finder i øvrigt, at universiteterne som led i kvalitetssikringen af undervisningen kan blive meget bedre til at udnytte de studerendes erfaringer på dette område.

Ad 6. Manglende fleksibilitet i placering af bachelorprojekt og speciale

Med lovforslaget præciseres, at uddannelsesstrukturen, hvor det ikke allerede er sket, skal omlægges med henblik på at sikre en reel implementering af 3+2-strukturen med tre-årige bacheloruddannelser efterfulgt af to-årige kandidatuddannelser. Som led heri fastslår lovforslagets § 4, stk. 1, at bacheloruddannelser og kandidatuddannelser er selvstændige, afrundede uddannelsesforløb. Det indebærer bl.a., som angivet i lovforslagets bemærkninger, at bachelorprojektet skal placeres på tredje år af bacheloruddannelsen, hvorved projektet kan forbinde hele det tre-årige forløb og hermed bidrage til at dokumentere, at bachelorniveauet for den pågældende uddannelse er opnået.

Jeg er opmærksom på, at der i visse universitetsuddannelser i dag, bl.a. de humanistiske universitetsuddannelser, ikke er krav om placering af bachelorprojektet i bacheloruddannelsen med det resultat, at det flere steder er placeret på andet år. Hvis vi skal have en reel implementering af 3+2-strukturen i de universitære uddannelser, finder jeg det imidlertid afgørende, at bachelorprojektet placeres på tredje år. Bestemmelse herom vil blive indarbejdet i de kommende rammebekendtgørelser for uddannelserne, jf. lovforslagets § 8, og de dertil knyttede bemærkninger.

Jeg er helt enig i, at studerende også skal kunne tilbringe dele af deres studietid i udlandet eller ved et andet dansk universitet. Det er min vurdering, at en reel implementering af 3+2-strukturen i de danske universitetsuddannelser vil bidrage hertil, samtidig med at der indføres modulopbygning i uddannelserne, hvor modulet opgøres i ECTS-point. Jeg kan i øvrigt tilføje, at der er relativt flere studerende på det samfundsvidenskabelige område end på det humanistiske område, som tager på udlandsophold, og at bachelorprojektets placering tilsyneladende ikke udgør noget problem her.

Ad 7. InterUniversitær Koordineret Tilmelding (IU-KoT)

Med lovforslaget lægger vi op til, at den akademiske bachelorstuderende i modsætning til i dag får reel mulighed for at vælge mellem flere forskellige kandidatuddannelser, herunder får bedre muligheder for at kunne vælge en bacheloruddannelse ved et universitet og en kandidat-

uddannelse ved et andet universitet. For at synliggøre disse valgmuligheder for de studerende er det, som angivet i lovforslagets bemærkninger, tanken at etablere en InterUniversitær Koordineret Tilmelding (IU-KoT).

I bemærkningerne er det angivet, at etableringen skal ske over en årrække og i tæt samarbejde med universiteter, hvilket også skal ske for at undgå unødigt bureaukrati. Men jeg vil meget gerne understrege, at etableringen skal sikre, at man altid skal kunne gå direkte videre fra bachelordelen til kandidatdelen, dvs. uden studietidsforlængelse af det samlede fem-årige universitetsforløb.

Med lovforslaget præciserer vi, at universiteterne i højere grad end hidtil skal fokusere på vejledningen af de studerende. I en mere fleksibel uddannelsesstruktur bliver vejledningen meget central, herunder ved eventuelle krav til valg af bestemte moduler på bacheloruddannelsen. Det er imidlertid min vurdering, at denne vejledningsindsats ikke er tilstrækkelig til at sikre de studerendes reelle valgmuligheder for at blive optaget på en kandidatuddannelse efter bacheloruddannelsen, men det er klart, at vi i arbejdet med at etablere IU-KoT'en skal sikre samspillet med denne vejledningsindsats.

IU-KoT'en vil i øvrigt i vejledningshenseende være med til at sikre større gennemsigtighed for de studerende, idet den kan medvirke til at synliggøre de forskellige muligheder for kandidatuddannelser for de studerende, herunder uddannelser ved andre danske universiteter. IU-KoT'en kan dermed også indirekte bidrage til at fremme mobiliteten mellem de danske universiteter.

Ad 8. Forringelse af gymnasielæreruddannelserne

Med lovforslaget lægger vi op til, at bacheloruddannelsen er på 3 år (180 ECTS-point), og at kandidatuddannelsen er på 2 år (120 ECTS-point), jf. § 4, stk. 1 og stk. 2. Samtidig præciseres, at ministeren undtagelsesvis kan fravige denne studielængde, jf. § 4, stk. 3, og de dertil knyttede bemærkninger. Det er ikke tanken at fravige de normale studielængder for kandidatuddannelser, der giver faglig kompetence til at undervise i gymnasieskolen. Det er min vurdering, at nyudviklingen af bachelor- og kandidatuddannelserne med øget faglig relevans, sam-

menhæng og progression samt kandidatuddannelser med klarere kompetenceprofiler, der retter sig mod forskellige jobfunktioner, vil sikre, at kandidatgraden kan opnås efter 5 års studier på heltid.

I øvrigt gør jeg opmærksom på, at det af lovforslagets bemærkninger også fremgår, at udformningen af kandidatuddannelser rettet mod de gymnasiale uddannelser skal ske i dialog mellem Undervisningsministeriet og Videnskabsministeriet.

Ad 9. Kvalitetssikring

Universiteterne forvalter offentlige midler for over 9 mia. kr. om året. Samfundet har en legitim interesse i den samfundsmæssige gavn af denne investering, herunder at studerende får bedre studie- og uddannelsesmiljøer.

Der er imidlertid mange veje til at nå det fælles mål om størst mulig kvalitet i forskning, uddannelse og videnudvæksling. Lovforslaget respekterer netop denne mangfoldighed ved at pege på en bred vifte af instrumenter, som der i ind- og udland har været gode erfaringer med, og som universitetsledelserne skal arbejde videre med – i samarbejde med medarbejderne og de studerende.

Det er således ikke hensigten med lovforslaget at indføre stive evalueringssystemer baseret på et bestemt antal »statsautoriserede« evalueringsformer, der låser kvalitetsbegrebet fast. Jeg er således enig i, at vi skal sikre, at kvalitetsbegrebet ikke bliver fastlåst. Derfor finder jeg det heller ikke formålstjenligt at fremlægge en facitliste over, hvad »god kvalitet« er, da en sådan udtømmende liste næppe kan findes. Derimod bør især de operationelle og konkrete kvalitetsdefinitioner overlades til fagfolk med forstand på de uddannelser, der underkastes nærmere granskning og evaluering.

Med lovforslaget er det hensigten at indføre nye frihedsgrader for universitetet til at beslutte udbud af uddannelse og til at fastlægge det nærmere faglige indhold, jf. § 3, stk. 1, og de dertil knyttede bemærkninger.

På denne baggrund er det naturligt, at ministeren med bestemmelsen i § 3, stk. 2, samtidig får mulighed for at kunne tilbagekalde godkendelsen af et uddannelsesudbud i de tilfælde, hvor der ikke længere er behov for uddannelsen, eller hvor uddannelsen ikke lever op til kvalitetskra-

vene. Denne bestemmelse er en videreførelse af den gældende bestemmelse i universitetslovens § 2, stk. 1, men samtidig er det i bemærkningerne til bestemmelsen præciseret, at ministerens tilbagekaldelse af en godkendelse normalt kun vil ske på baggrund af en evaluering af uddannelsen.

Ad 10. Overgangsbestemmelser

I § 37, stk. 2, 1. pkt., foreslås, at konsistorium varetager de opgaver, som efter loven er henlagt til bestyrelsen. I § 37, stk. 2, sidste pkt., foreslås, at konsistorium dog alene træffer de beslutninger, der er nødvendige for universitetets fortsatte virksomhed. Den anvendte formulering »der er nødvendige for universitetets fortsatte virksomhed« udelukker imidlertid ikke, at konsistorium i perioden, indtil en bestyrelse er nedsat, træffer beslutninger, der har en anden karakter end de rent driftsmæssige, når blot beslutningerne er nødvendige for universitetets fortsatte virksomhed. Der er således ikke tale om, at universitetet er tvunget til at forholde sig passivt i forhold til udvikling – heller ikke i international sammenhæng.

Ud fra et ønske om, at universiteterne skal have en vis tid til at omstille sig til den nye organisationsform, og til at de valgte ved universiteterne kan fortsætte deres valgperiode ud, medmindre det enkelte universitet fastsætter en anden periode i vedtægten, er der foreslået en overgangsfase på 1½ år. Ud fra ønsket om, at loven implementeres som en glidende overgang og i takt med det enkelte universitets egen tidsplan, er det imidlertid samtidig foreslået, at de kompetencer, der følger af den nye universitetslov, henlægges til de respektive organer, indtil nye organer er nedsat, og ledere er ansat.

Jeg skal hertil gøre opmærksom på, at det i § 37, stk. 8, er foreslået, at bestyrelsen skal være nedsat senest den 1. januar 2005, hvilket betyder, at bestyrelsen sagtens kan nedsættes på et tidligere tidspunkt end 1. januar 2005. Og nogle universiteter har da også allerede tilkendegivet, at man forventer en hurtigere overgang.

På spørgsmålet om rektor får ledelsesbeføjelser uden de rammer, som bestyrelsen ifølge loven skal udstikke, eller om konsistorium skal udstikke dem i overgangsperioden, er det tanken, jf. § 37, stk. 1, 1. pkt., at konsistorium i overgangsperioden varetager de kompetencer, der skal ligge hos den kommende bestyrelse, jf. bl.a.

§ 14, stk. 1. Dette gælder dog ikke tegningsretten ved dispositioner over fast ejendom, jf. § 37, stk. 1, 2. pkt. Det er således konsistorium, der udstikker retningslinier for rektor, dog under iagttagelse af, at retningslinierne ikke må gå videre, end hvad der er »nødvendige for universitetets fortsatte virksomhed«, jf. mit svar ovenfor.

På spørgsmålet om konsistorium stadigvæk opretholder retten til at udtale sig i alle sager, jf. den nuværende lovs § 3, stk. 3, herunder muligheden for at udtale sig om rektors beslutninger, er der ikke i lovforslaget noget til hinder for, at bestyrelsen – i overgangsperioden konsistorium – udtaler sig i alle sager, der ligger inden for bestyrelsens beføjelser, jf. lovforslagets § 10. Men den pligt, der gælder for konsistorium efter den gældende lovs § 3, stk. 3, til at drøfte de forhold, som rektor forelægger, er til gengæld ikke længere til stede.

For så vidt angår forslagens overgangsbestemmelse i § 37, stk. 6, om kompetence til godkendelse af budget og studieordninger, er det korrekt, at dekanen, jf. forslagens § 16, stk. 6, godkender studieordninger efter forslag fra studienævnet, men jeg vil gerne præcisere, at der ikke med lovforslaget er lagt op til, at dekanen godkender budgettet. Det er ifølge lovforslaget bestyrelsen, der efter indstilling fra rektor godkender universitetets budget, herunder fordeling af de samlede ressourcer og principperne for ressourcernes anvendelse, jf. § 10, stk. 5. Akademisk råd udtaler sig til rektor om den interne fordeling af bevillinger, jf. § 15, stk. 2, nr. 1.

For så vidt angår institutbestyrelsens kompetence, kan jeg bekræfte, at den kompetence, der i overgangsperioden stadig ligger hos institutbestyrelsen, er kompetencen til at indstille til dekanen, at institutlederens hverv bringes til ophør, jf. gældende lovs § 7, stk. 8.

Spørgsmål 7:

Hvad er forskellen på den tilgængelighed af »den nyeste viden inden for relevante fagområder«, der omtales i § 2, stk. 4, og begrebet om forskningstilknytning af MVU-uddannelser i den eksisterende lovgivning?

Svar:

Med bestemmelsen i lovforslagets § 2, stk. 4, er det hensigten at sikre, at universiteterne får en særlig forpligtelse til at medvirke til, at den nye-

ste viden inden for deres respektive fagområder gøres tilgængelig for de videregående uddannelser i den ikke-universitære sektor, dvs. de mellemlange videregående uddannelser, der udbydes ved Centre for Videregående Uddannelse (CVU) og ved enkeltstående mellemlange videregående uddannelsesinstitutioner samt korte videregående uddannelser ved institutioner for erhvervsrettet uddannelse m.v., herunder erhvervsakademier. Formuleringen i lovforslagets § 2, stk. 4, svarer til formuleringen i lov om Danmarks Pædagogiske Universitet § 1, stk. 2, 3. punktum.

For de mellemlange videregående uddannelser indebærer forpligtelsen, at universiteterne skal bidrage til at sikre disse udbyderinstitutioners forskningstilknytning, der er central for en styrkelse af de mellemlange videregående uddannelsers faglige niveau, og understøtte disse udbyderinstitutioners udviklingsforpligtelse. For de korte videregående uddannelser indebærer forpligtelsen, at universiteterne skal bidrage til at understøtte disse udbyderinstitutioners udviklingsforpligtelse.

Spørgsmål 8:

Hvorledes vil ministeren sikre, at uddannelsen af professionsbachelor fortsat sker med uændret forskningstilknytning – og ikke blot tilgængelighed af forskningsresultater – samt, at professionsbachelor kan optages på relevante kandidatuddannelser?

Svar:

Med lov om mellemlange videregående uddannelser (MVU-loven), der hører under Undervisningsministeriets område, er der givet mulighed for, at uddannelser efter denne lov kan godkendes til at give dimittenderne ret til at benævne sig som professionsbachelor. Afgørelsen baseres på en række forhold, bl.a. uddannelsens forskningstilknytning og udviklingsbaseret, som tilvejebringes gennem bl.a. samarbejdsaftaler med og efterspørgsel af faglige ydelser fra relevante forskningsinstitutioner, herunder universiteter.

De nærmere kriterier for tildeling af professionsbachelortitlen, herunder krav til CVU'ers og enkeltstående mellemlange videregående uddannelsesinstitutioners aftaler med forskningsinstitutioner, herunder universiteter og sektor-forskningsinstitutioner, om forskningstilknyt-

ning fastsættes af Undervisningsministeriet, ligesom der inden for Undervisningsministeriets ramme også er afsat midler hertil.

Det er således undervisningsministerens opgave at sikre, at uddannelsen af professionsbachelor sker med forskningstilknytning. Som resortminister for universiteterne har jeg til opgave at sikre, at universiteterne lever op til deres forpligtelser. Det kan bl.a. ske ved, at jeg kan bidrage til, at forskningstilknytning af de mellemlange videregående uddannelser også præciseres i universiteternes udviklingskontrakt.

Som nævnt i svaret på spørgsmål 3 er rammerne for professionsbachelors videreuddannelsesmuligheder til højere niveau, herunder adgang til universiteternes master- og kandidatuddannelser, reguleret i Undervisningsministeriets lovgivning. Af bemærkningerne til MVU-loven fremgår bl.a. følgende: »I forhold til professionsbachelors videreuddannelsesmuligheder skal den normale videreuddannelsesvej for disse være videreuddannelsessystemet for voksne. Ved udarbejdelsen af bekendtgørelser for nye diplom- og masteruddannelser og ved ændring af eksisterende bekendtgørelser for diplom- og masteruddannelser skal det sikres, at professionsbachelor får direkte adgang til relevante diplom- og masteruddannelser. I det ordinære videreuddannelsessystem vil universiteternes kandidatuddannelser dog også spille en vis rolle som videreuddannelsesmulighed for professionsbachelor – primært i form af særligt tilrettelagte tværfaglige kandidatuddannelser, som kan give en samlet overbygning for et helt uddannelsesområde. Det er generelt forventningen, at professionsbachelorgraden og det dermed forbundne kvalitetsløft vil kunne reducere behovet for brobygningsforløb og suppleringskurser mellem mellemlange videregående uddannelser og universiteternes kandidatuddannelser. Dette behov vil dog altid afhænge af den faglige sammenhæng og muligheden for faglig progression mellem grunduddannelsen og videreuddannelsesniveauet.« Jeg henviser også til mit svar på spørgsmål 2.

Herudover vil professionsbachelor altid kunne søge om at blive optaget på relevante kandidatuddannelser, som universitetet udbyder, såfremt de – parallelt med akademiske bachelorer – i øvrigt opfylder de adgangs krav, kandidatud-

dannelsen stiller, herunder evt. krav om bestemte fag/discipliner af et vist omfang.

Spørgsmål 10:

Hvorledes forestiller ministeren sig, at § 12, stk. 2, skal håndhæves, herunder hvem der afgør evt. overtrædelser, og hvilke sanktioner det vil medføre?

Svar:

Lovforslagets § 12, stk. 2, skal ses i forlængelse af § 12, stk. 1 og 3, som udgør en central del af lovforslagets reform af universiteternes ledelsesstruktur.

Det er ministeren, der ifølge lovforslaget godkender den første »sættevedtægt«, som fastsætter proceduren for nedsættelse af den første bestyrelse, ligesom ministeren skal godkende sammensætningen af den første bestyrelse.

I forbindelse med godkendelse af sættevedtægter vil jeg naturligvis påse, at lovforslagets krav samt krav, der følger af anden lovgivning, f.eks. ligestillingsloven, er overholdt.

Da det samtidig ifølge lovforslaget er ministeren, der godkender sammensætningen af den første bestyrelse, ligger heri, at jeg skal foretage en legalitetskontrol af, om den endelige sammensætning af bestyrelsen lever op til de krav, der stilles i lovforslaget, og om sammensætningen lever op til krav ifølge anden lovgivning, jf. lovforslagets bemærkninger til § 1, stk. 2. Hvis sammensætningen ikke lever op til de lovmæssige krav, vil jeg bede universitetet om at fremsende en revideret sammensætning af bestyrelsen til min godkendelse.

Efter den første bestyrelsesperiode fastsættes den nærmere procedure for nedsættelse af bestyrelsen i vedtægten, jf. § 12, stk. 5. Det er den første bestyrelse, som udarbejder vedtægten, jf. § 10, stk. 6, og som herefter skal sikre, at den efterfølgende bestyrelse sammensættes i overensstemmelse med lovforslaget og gældende ret i øvrigt.

Hvis bestyrelsen ikke efterlever påbud fra mig om at berigtige retsstridige forhold, kan jeg pålægge bestyrelsen at træde tilbage, således at en ny bestyrelse nedsættes, jf. lovforslagets § 11, stk. 2. Det vil sige, at hvis bestyrelsen ikke sammensættes i overensstemmelse med lovens krav og gældende ret i øvrigt, kan jeg afsætte bestyrelsen.

Spørgsmål 13:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 7. februar 2003 fra ForskerAlliancen, Dansk Magisterforening, jf. L 125 – bilag 18.

Svar:

Ad forskningsfriheden

Institutleders kompetence til at godkende medarbejderes aftaler om varetagelse af eksternt finansierede forskningsprojekter, jf. forslaget § 17, stk. 2, med bemærkninger, er en videreførelse af gældende ret og er i øvrigt en naturlig følge af et over- underordningsforhold. Jeg henviser i øvrigt til mit svar på spørgsmål 15.

Jeg kan derfor ikke støtte forslaget til formuleringen af § 17, stk. 2.

Ad medarbejdernes medindflydelse

Det videnskabelige personale og det teknisk-administrative personale er gennem deres repræsentanter i bestyrelsen sikret indflydelse på universitetets arbejdsopgaver. Yderligere er de videnskabelige medarbejdere sikret indflydelse i akademisk råd og studienævn.

Institutlederen skal varetage den daglige ledelse og er dermed ansvarlig for, at alle arbejdsopgaver løses tilfredsstillende. Inddragelse af medarbejderne er et naturligt led i den daglige ledelse. Institutleder er ansvarlig for, at medarbejderne varetager de daglige opgaver og er dermed afhængig af medarbejdernes engagement.

Jeg henviser i øvrigt til mit svar på spørgsmål 5, der præciserer dekanens og institutleders forpligtelse til at opbygge en organisation til at løfte instituttets samlede opgaver med inddragelse af de studerende, det videnskabelige personale og det teknisk-administrative personale, jf. bemærkningerne til § 16, stk. 1, og § 17, stk. 2.

Det har været et formål i sig selv med lovforslaget at give universiteterne yderligere frihed til at indrette de interne forhold, og der er derfor ikke foreslået institutbestyrelser. Medarbejdernes indflydelse er, som nævnt ovenfor, sikret, og jeg kan derfor ikke støtte anbefalingen om et nyt stk. 5 til § 17.

Ad akademiske råd på alle niveauer

Lovforslaget giver universitetet den fleksibilitet, at der kan nedsættes enten et akademisk råd for universitetet eller et akademisk råd for hvert

hovedområde, jf. forslaget § 15, stk. 1. At ned-sætte akademiske råd på forskellige organisatoriske niveauer, som ForskerAlliancen, Dansk Magisterforening, foreslår, vil give uklare og overlappende kompetencer.

Jeg kan derfor ikke støtte anbefalingen om formuleringen af § 15, stk. 1.

Ad kompetencefordelingen mellem institutleder, studieleder og studienævnsformand skal defineres

Med lovforslaget får dekanen (og rektor, hvis universitetet ikke er hovedområdeopdelt) det overordnede ansvar for hovedområdets forskning og uddannelse, herunder at sikre sammenhæng mellem og tværgående kvalitetsudvikling af denne forskning og uddannelse, jf. § 16.

Samtidig får institutlederen – efter bemyndigelse fra dekanen – til opgave at sikre kvaliteten og sammenhængen i instituttets forskning og undervisning og skal med inddragelse af studienævn og studieleder følge op på evaluering af uddannelse og undervisning, medens studielederen – ligeledes efter bemyndigelse fra dekanen – får til opgave i samarbejde med studienævnet at sikre den praktiske tilrettelæggelse af undervisningen, jf. § 17 og § 18, stk. 5. Det bemærkes, at universitetet selv beslutter, om der skal være personsammenfald mellem studienævnsformand og studieleder, jf. § 18, stk. 3 og 4, og de dertil knyttede bemærkninger. Dette skal i givet fald fremgå af universitetets vedtægt.

Institutlederen overtager således efter lovforslaget ansvaret for den forskningsbaserede undervisning, herunder at der gives undervisning af høj kvalitet. Formålet med at placere dette ansvar ét sted er at styrke kvaliteten af den forskningsbaserede undervisning. Institutlederen må imidlertid for at kunne varetage denne opgave inddrage studieleder og studienævn, og modsat vil denne inddragelse også være væsentlig for, at studieleder og studienævn kan varetage deres opgaver.

Jeg finder ikke grundlag for yderligere tydeliggørelse af dette i lovtæksten.

Ad for meget central styring af universiteterne

På de områder, hvor ministeren skal have beføjelser over for universiteterne eller skal kunne regulere et bestemt område, er det nødvendigt, at loven indeholder hjemmel til at kunne udstede

regler m.v., og de steder, hvor lovforslaget giver bemyndigelse til ministeren, er alle meget nøje overvejet.

I det omfang universiteterne som selvejende institutioner løftes ud af den statslige standardmodel for forvaltningsmæssige og økonomiske forhold, er det nødvendigt, at ministeren udsteder regler, der kan træde i stedet for de regler, der nu ikke længere automatisk gælder for universiteterne. Størstedelen af hjemlerne er derfor en følge af, at universiteternes status ændres fra at være statsinstitutioner til at være selvejende, og de fleste bemyndigelser findes i lovudkastets afsnit om økonomiske forhold, bygninger, personale m.v. Endvidere er visse af hjemlerne en følge af, at det foreslås, at relevante bestemmelser fra lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) inkorporeres i universitetsloven. Endelig skal jeg gøre opmærksom på, at nogle af hjemlerne giver ministeren mulighed for at give universiteterne større frihedsgrader, end hvad der følger af den statslige standardmodel.

For så vidt angår § 3, stk. 2, som ForskerAlliancen, Dansk Magisterforening, særlig fremhæver, er muligheden for at kunne trække godkendelsen af et udbud tilbage kun tænkt anvendt i de tilfælde, at der ikke længere er et samfundsmæssigt behov for udbuddet, eller hvis kvalitetskravene ikke overholdes.

Hvis sådanne forhold er dokumenteret, vil det efter min opfattelse ikke være forsvarligt at opretholde et udbud og lade unge studerende gå i gang med uddannelsen, ligesom jeg heller ikke af samfundsmæssige grunde finder det forsvarligt.

Spørgsmål 15:

I forbindelse med førstebehandling af universitetsloven er forskningsfriheden sat til debat. Indeholdt i den politiske aftale er, at forskningsfriheden under ingen omstændigheder skal forringes. Det er derfor af største vigtighed med en omfattende gennemgang af, hvorvidt den politiske intention er klart nok udtrykt i lovforslaget og bemærkningerne hertil.

Videnskabsministeren bedes skriftligt redegøre for forskelle og ligheder i hhv. den nugældende universitetslov og L 125 i forhold til forskningsfriheden. Ministeren bedes i denne forbindelse redegøre for konsekvenserne af eventuelle

forskelle i forhold til den enkelte forsker og det enkelte universitet.

Svar:

Jeg henviser til vedlagte notat af 19. februar 2003, som uddybende beskriver og sammenholder begrebet forskningsfrihed dels i relation til universitetet dels i relation til den enkelte forsker i henholdsvis den gældende universitetslov og L 125.

Notatet konkluderer, at der for universitetet ikke er lagt op til ændringer i den gældende retstilstand. Både i den gældende universitetslov og i L 125 slås det fast, at universitetet har forskningsfrihed og skal værne om denne.

For så vidt angår den enkelte forsker, konkluderer notatet ligeledes, at der ikke med lovforslaget er lagt op til ændringer i den gældende retstilstand, idet ledelsens mulighed for at kunne pålægge den enkelte forsker bestemte opgaver er en videreførelse af retstilstanden i 1992-loven. L 125 præciserer alene gældende ret.

Forskningsfrihed

1. Indledning

Begrebet »forskningsfrihed« skal ses ud fra to synsvinkler:

- Forskningsfrihed i relation til universitetet
- Forskningsfrihed i relation til den enkelte forsker

Særligt er sidste bullit central, idet det er ministeriets opfattelse, at kritikere af

L 125 fejllæser § 17, stk. 2, i L 125, idet de læser bestemmelsen med udgangspunkt i gældende lovs § 7, stk. 3, hvorefter den enkelte forskers forskningsfrihed synes indskrænket. Der er nærmere redegjort for fortolkningen af disse bestemmelser nedenfor.

Notatet behandler både forskningsfrihed i relation til universitetet og i relation til den enkelte forsker. Det beskriver gældende ret, jf. lov nr. 1089 af 23. december 1992 om universiteter m.fl. (universitetsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 1177 af 22. december 1999, og hvad der er lagt op til med det fremsatte forslag til lov om universiteter (universitetsloven) (L 125).

Universitetsloven af 1992 blev vedtaget med 131 stemmer (S, KF, V, FP, CD, RV, KRF og Hans Erenbjerg (UP) mod 10 (SF).

Notatet viser, at der for universitetet ikke er lagt op til ændringer i den gældende retstilstand. Både i den gældende universitetslov og i L125 slås det fast, at universitetet har forskningsfrihed og skal værne om denne.

For så vidt angår den enkelte forsker, er der ligeledes ikke lagt op til ændringer i den gældende retstilstand, men der er alene tale om en præcisering af gældende ret.

2. Forskningsfrihed i relation til universitetet

Med forskningsfrihed forstås her, at man ikke kan påbyde den enkelte institution at optage eller undlade en bestemt forskning.

Gældende lov

Af gældende universitetslovs § 1, stk. 2, fremgår, at: »En højere uddannelsesinstitution har til opgave inden for sine fagområder at drive forskning og indtil det højeste videnskabelige niveau. Den skal endvidere værne om forskningsfriheden.«

Af § 1, stk. 4, fremgår, at: »En højere uddannelsesinstitution træffer selv afgørelse om den forskning, der skal drives.«

Af bemærkningerne til § 1, stk. 4, fremgik, at: »Bestemmelsen viderefører det gældende princip om institutionens forskningsfrihed, og der er ikke tilsigtet nogen ændring af dette princip. Dette udelukker ikke, at der kan være forudsætninger, der er knyttet til midler, som institutionerne modtager til forskningsaktiviteter.«

Lovforslaget (L 125)

Af lovforslaget fremgår af de almindelige bemærkninger under forskning, at: »Lovforslaget fastholder, at universiteterne varetager grundforskning og er forpligtet til at værne om forskningsfriheden, som er knyttet til universiteterne. Lovforslaget fastslår dermed, at universiteterne har frihed til at forvalte deres akademiske arv. Alle ...«.

En afgørende forudsætning for at beskytte universiteternes forskningsfrihed er tilstedeværelsen af en solid grundstamme af fri forskning. Langsigtet offentlig grundforskning er fundamentet for universiteternes samspil med det omgivende samfund. Det er en forudsætning for, at universiteterne kan indgå i strategiske samarbejder med andre universiteter i ind- og udland,

Af forslaget § 2, stk. 1, fremgår, at: »Universitetet har til opgave at drive forskning indtil det højeste videnskabelige niveau.«

Af § 2, stk. 2, fremgår, at: »Universitetet har forskningsfrihed og skal værne om denne.....«

Af bemærkningerne til § 2, stk. 2, fremgår, at: »Der er ikke tilsigtet nogen ændring af princippet om universitetets forskningsfrihed. Universitetet skal værne om forskningsfriheden og skal sikre, at der altid udøves en uafhængig, selvstændig og perspektivrig forskning«.

Forskningsfriheden er knyttet til universitetet. Forskningsfriheden er central for at fastholde og udvikle kvaliteten i de forskningsbaserede uddannelser, da uddannelseskvalitet styrkes af uafhængig, engageret og kritisk videnfrembringelse.

Det er afgørende, at universitetet varetager grundforskning og med afsæt heri vedligeholder og udvikler vigtige grunddiscipliner inden for de fagområder, som universitetet dækker.

Delkonklusion

Der er ikke tilsigtet nogen ændring af universitetets forskningsfrihed i forhold til gældende ret. Både i medfør af gældende lov og i medfør af lovforslaget er universitetets forpligtelse til at værne om forskningsfriheden inden for universitetets fagområder fastslået. Denne forpligtelse skal forvaltes af bestyrelsen og de ansatte ledere. Der kan stadig ikke af ministeriet eller andre uden for universitetet gives påbud til universitetet om at optage eller undlade forskning, selvom universiteterne efter lovforslaget fremover vil have bestyrelser med et flertal af eksterne medlemmer og ansatte ledere.

3. Forskningsfrihed i relation til den enkelte forsker

Forskningsfriheden i relation til den enkelte forsker er blevet set i lyset af institutlederens instruktionsbeføjelse.

Gældende lov

For så vidt angår den enkelte forsker, er der i den gældende universitetslov ikke i selve lovteksten formuleret bestemmelser om den enkelte forskers forskningsfrihed.

Forskningsfriheden i relation til den enkelte forsker blev således alene beskrevet i bemærk-

ningerne til § 1, stk. 4, og blev knyttet op på institutlederens instruktionsbeføjelse, hvorefter »den enkelte forsker har en forskningsfrihed inden for sit faglige ansættelsesområde med de forpligtelser, der følger af et ansættelsesforhold, jf. § 7, stk. 3.«

Med universitetsloven af 1992 gjorde man op med det tidligere princip om, at der (institutrådet) ikke kan træffes beslutning om den enkelte forskers valg af forskningsopgave.

Dette er kommet til udtryk i lovens § 7, stk. 3. Det fremgår heraf, at »Institutlederen kan pålægge medarbejdere at løse bestemte opgaver med respekt for deres frie valg af videnskabelige metoder.«

Denne bestemmelse fortolkes snævert af kritikere sådan, at det alene er forskningsopgaver, som institutlederen kan pålægge medarbejdere at løse. Dette er imidlertid en fejlfortolkning. Sådan som den gældende lov er bygget op med en strenget ledelsesstruktur, har institutlederen efter bemyndigelse fra rektor personaleledelsen af instituttets medarbejdere. Institutlederen kan naturligvis som følge heraf også pålægge forskere andre opgaver end forskning herunder undervisning, udvalgsarbejde, administration m.v. Det vil sige, at institutlederen i kraft af sin instruktionsbeføjelse kan pålægge forskeren andre opgaver end kun forskningsopgaver, jf. også svar på spørgsmål 9 nedenfor.

Den gældende universitetslov og forskningsfrihed i relation til den enkelte forsker skal endvidere fortolkes i lyset af de spørgsmål og svar, der under behandlingen af lovforslaget i 1992 omhandlede dette tema.

Spørgsmål 8:

»Kan ministeren bekræfte, at der med formuleringen i § 7, stk. 3, (hvorefter institutlederen kan pålægge medarbejdere at løse bestemte opgaver med respekt for deres frie valg af videnskabelige metoder) ligger en indskrænkning af den enkelte forskers frihed i forhold den gældende lovs § 13, stk. 2, (hvorefter institutrådet ikke kan træffe beslutning om den enkelte forskers valg af forskningsopgave)?«

Svar:

Jeg kan bekræfte, at den enkelte forsker er sikret frit valg af videnskabelig metode, men at lovforslaget indskrænker den enkelte forskers frie

valg af forskningsopgaver, idet institutlederen ved sin instruktionsbeføjelse kan pålægge forskeren at løse bestemte opgaver.

Spørgsmål 9:

»Kan ministeren i forlængelse af spørgsmål 8 oplyse, om det i medfør af bemærkningerne til § 7, stk. 3, om institutlederens beføjelser til at beslutte om et bestemt forskningsområde skal tages op vil være muligt for institutlederen at afskære en forsker fra at iværksætte en bestemt forskningsopgave, såfremt den falder inden for vedkommendes forskningsområde?«

Svar:

Idet jeg henviser til besvarelsen af spørgsmål 8, kan det tænkes, at en forsker må opgive eller udskyde en bestemt forskningsopgave, selv om opgaven ligger inden for ansættelsesområdet. Institutlederen kan ikke afskære en forsker fra at iværksætte en bestemt forskningsopgave, der falder inden for vedkommendes ansættelsesområde, hvis forskeren ikke er pålagt andre arbejdsopgaver, der nødvendiggør en prioritering.

Spørgsmål 10:

»Kan ministeren i forlængelse af spørgsmål 8 oplyse, om det i medfør af § 7, stk. 3, hvorefter institutlederen kan pålægge en medarbejder at løse en bestemt opgave, vil være muligt at pålægge en medarbejder at medvirke ved et eksternt projekt, hvorved den pågældende vil være underlagt instruktionsbeføjelse fra den anden ansvarlige projektleder (jf. bemærkningerne til § 7, stk. 3)?«

Svar:

Det må antages at institutlederens mulighed for at pålægge en medarbejder en bestemt forskningsopgave også kan udstrækkes til at gælde eksterne projekter, når disse ligger inden for den pågældende forskers ansættelsesområde. Deltager medarbejderen i et sådant projekt, vil projektlederen ad hoc have en instruktionsbeføjelse.

Lovfortolkningen skal endvidere ses i lyset af, at SF under behandlingen af lovforslaget fremsatte ændringsforslag om netop dette spørgsmål.

SF's ændringsforslag til L 75 (nugældende universitetslov):

I betænkningen til Forslag til Lov om universiteter m.fl. (Universitetsloven) (L. 75) stillede SF følgende ændringsforslag:

§ 7, stk. 3, skulle affattes, som følger:

»Institutlederen varetager efter bemyndigelse fra rektor og efter retningslinier fastlagt af bestyrelsen instituttets daglige ledelse, herunder planlægning og fordeling af arbejdsopgaver. Institutlederen kan pålægge medarbejdere at løse bestemte opgaver med respekt for deres frie valg af videnskabelige teorier og metoder. En medarbejder kan ikke gennem pålagte opgaver afskæres fra at iværksætte en bestemt forskningsopgave, såfremt den falder inden for vedkommendes ansættelsesområde. Medarbejdernes eksterne arbejdsopgaver, bortset fra offentlige hverv, skal forelægges institutlederen til godkendelse.«

Bemærkningerne hertil lød:

»Ændringsforslaget tilsigter dels at præcisere, at forskningsfriheden både omfatter metoder og teorier, dels at sikre, at ingen forsker over tid kan afskæres fra at optage en ønsket forskningsopgave ved løbende at blive pålagt bestemte arbejdsopgaver. Der henvises i den forbindelse til undervisnings- og forskningsministerens svar på udvalgets spørgsmål 9, der er optrykt som bilag til betænkningen, og hvoraf det fremgår, at dette vil kunne være en potentiel mulighed med lovforslagets formulering. Det må således anses for et helt fundamentalt krav til forskningsfriheden ved universiteter, at en institutleder ikke har mulighed for at udøve nogen form for indirekte censur over for kontroversielle forskere eller forskningsprojekter ved at holde de pågældende travlt beskæftigede med beordrede forskningsopgaver.

Som en følge af institutlederens pligt til at påse, at medarbejderne udfører de arbejdsopgaver, som de ifølge deres ansvar er forpligtede til, skal institutbestyreren orienteres om alle eksterne opgaver og bijob, når bortses fra enkeltstående og kortvarige opgaver. Hvis institutlederen skønner, at aktiviteterne antager et sådant omfang, at de påviseligt påvirker medarbejderens muligheder for at varetage sine institutmæssige forpligtelser, skal institutlederen have ret til at kræve aktiviteterne begrænset. Dette gælder dog ikke for borgerlige ombud eller andre offentlige hverv.«

Ændringsforslaget blev forkastet.

Lovforslaget (L 125)

I modsætning til gældende lov er der i selve lovforslaget indsat en bestemmelse om forskningsfrihed i relation til den enkelte forsker. Bemærkningerne uddyber nærmere denne forskningsfrihed.

Det fremgår således af lovforslagets § 17, stk. 2, at: »Instituttlederen kan pålægge medarbejdere at løse bestemte opgaver. I den tid, hvor de videnskabelige medarbejdere ikke er pålagt sådanne opgaver, forsker de frit inden for universitetets forskningsstrategiske rammer.«

Af bemærkningerne til § 17, stk. 2, fremgår bl.a., at: »den enkelte forsker har forskningsfrihed inden for sit faglige ansættelsesområde med de forpligtelser, der følger af et ansættelsesforhold. Den enkelte forsker har således frihed til at vælge metode, fremgangsmåde og emne inden for universitetets forskningsstrategiske rammer, som fastlagt i udviklingskontrakten.«

Videre fremgår det, at »instituttlederen i kraft af sin instruktionsbeføjelse kan pålægge den enkelte forsker at løse bestemte opgaver, men den enkelte forsker kan, hvor den pågældende ikke er pålagt sådanne opgaver, forsker frit inden for universitetets forskningsstrategiske rammer.«

Delkonklusion

I modsætning til gældende ret har man i L 125 direkte i lovtæksten præciseret, at instituttlederen kan pålægge den enkelte forsker at løse andre opgaver end forskningsopgaver. At instituttlederens instruktionsbeføjelse nu præciseres i lovtæksten, hvorefter instituttlederen i kraft af sin instruktionsbeføjelse kan pålægge forskeren andre opgaver end rene forskningsopgaver betyder ikke, at der er sket en realitetsændring i forhold til retstilstanden efter gældende lov. Både i medfør af gældende lov og af L 125 forsker forskerne frit i den tid, de ikke er pålagt andre opgaver.

Formuleringen i § 17, stk. 2, i L 125 om frihed til at vælge »metode, fremgangsmåde« beskytter den enkelte forsker mod udefra kommende pålæg om at vælge videnskabelige scenarier, teorier, videnskabsteoretiske indfaldsvinkler etc. – kort sagt frihed til at vælge egen videnskabelig arbejdsmåde. Formuleringen ».. og emne« er meget bred og ultimativ beskyttelse mod udefra kommende pålæg om, at en forsker skal beskæftige sig med bestemte videnskabelige problemstillinger, fx kan en adjunkt/lektor/professor i

matematik ikke pålægges af beskæftige sig med bestemte matematiske problemstillinger, men har frit valg til at vælge de projekter han/hun finder af størst videnskabelig interesse.

Den enkeltes forskningsfrihed indskrænkes heller ikke af § 17, stk. 2, hvor det er anført, at den enkelte forsker »frit inden for universitetets forskningsstrategiske rammer«.

Det er i bemærkningerne anført: »Den enkelte forsker har forskningsfrihed inden for sit faglige ansættelsesområde med de forpligtelser, der følger af ansættelsesforholdet. Den enkelte forsker har således frihed til at vælge metode, fremgangsmåde og emne inden for universitetets forskningsstrategiske rammer, som fastlagt i udviklingskontrakten.«

Det fremgår af bemærkningerne til § 10, stk. 8, at udviklingskontrakten skal indeholde en beskrivelse af universitetets strategisk mål og indsatsområder. Dette kan kun ske på et overordnet niveau, hvorfor der ikke her ligger et instrument til at indskrænke forskningsfriheden. I den nuværende universitetslov er der ikke en tilsvarende bestemmelse i lovtæksten om den enkeltes forskningsfrihed. Derfor kan det med nogen ret hævdes at L 125 i modsætning til den nuværende situation sikrer forskningsfriheden for den enkelte inden for det område, vedkommende er ansat, men i praksis er L 125 en præcisering af gældende retstilstand.

4. Konklusion

Forskningsfrihed i relation til universitetet

Universitetet har som efter gældende lov i henhold til § 2, stk. 2, i L 125 forskningsfrihed og en forpligtelse til at værne om forskningsfriheden. Denne forpligtelse skal forvaltes af bestyrelsen og de ansatte ledere.

Forskningsfrihed i relation til den enkelte forsker

Ledelsen har allerede ifølge 1992-loven kunnet pålægge den enkelte forsker bestemte opgaver. Denne bestemmelse er videreført i L 125. I bemærkningerne er det beskrevet, at dette er en konsekvens af instituttlederens instruktionsbeføjelser.

Der er herudover ikke lagt op til yderligere ændringer i den gældende retstilstand, men er alene tale om en præcisering af gældende ret.

Spørgsmål 25:

Kan ministeren bekræfte, at en institutleder kan pålægge en medarbejder at begrænse sit frie forskningsvalg med henvisning til at dette alene skal operere indenfor »universitetets forskningsstrategiske rammer«, jf. § 17, stk. 2.

Svar:

Jeg kan bekræfte, at den enkelte forskers frihed til at forske altid skal ske inden for universitetets forskningsstrategiske rammer.

Jeg kan i øvrigt henvise til mit svar på spørgsmål 15, hvoraf det bl.a. fremgår, at udviklingskontrakten skal indeholde en beskrivelse af universitetets strategiske mål og indsatsområder, og at dette kun kan ske på et overordnet niveau, hvorfor der ikke her ligger et instrument til at indskrænke forskningsfriheden.

Universitetets forskningsstrategiske rammer skal forstås bredt og dækker hele universitetets profil. Jeg henviser til bemærkningen til § 17, stk. 2, hvoraf det fremgår, »... inden for universitetets forskningsstrategiske rammer, som fastlagt i udviklingskontrakten«, hvilket understreger yderligere, at der ikke er tale om en indskrænkning af forskningsfriheden, og at forskningsstrategiske rammer skal forstås bredt og dækker hele udviklingskontrakten.

Spørgsmål 28:

Hvilke succeskriterier vil ministeren arbejde for skal indgå i udviklingskontrakterne?

Svar:

De nye udviklingskontrakter er som de gældende ikke kontrakter i juridisk forstand. Til gengæld åbnes der op for, at de nye kontrakter får en større grad af gensidighed inden for de givne økonomiske rammer.

Som det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger og bemærkningerne til § 10, stk. 8, vil de fremtidige kontrakter rumme både kvalitative og kvantitative målsætninger for, hvordan det enkelte universitet prioriterer sine fire kerneopgaver: Forskning, uddannelse, videnudveksling og videnformidling, jf. lovforslagets § 2.

Lovforslaget lægger op til, at de kvalitative og kvantitative målsætninger operationaliseres med indikatorer, der giver ministeren mulighed for en

helhedsvurdering af det enkelte universitet med hensyn til, i hvilket omfang de målsætninger, som universitetet selv har opstillet, er blevet indfriet.

Kontrakterne skal rumme strategier for benchmarking mellem det pågældende universitet og primært internationale universiteter og fagmiljøer omkring forskning, uddannelse, videnudveksling, teknologioverførsel og mobilitet.

De kvalitative og kvantitative målsætninger og indikatorer i den enkelte udviklingskontrakt forventes fastsat i en dialog mellem ministeriet og det enkelte universitet med henblik på en gensidig forpligtigelse til at opnå en tilfredsstillende målopfyldelse.

Det er ministeriets opgave at sikre et vist minimum af sammenlignelighed mellem de 12 udviklingskontrakter.

Spørgsmål 29:

Af bemærkningerne til § 10, stk. 8, fremgår, at opfyldelse af udviklingskontrakter vil kunne danne udgangspunkt for fordeling af eventuelle nye bevillinger til universiteterne under et. Hvorledes skal de »kvantitative og målbare indikatorer« indgå, og hvem skal forestå omfordelingen?

Svar:

Opfyldelsen af målene i udviklingskontrakten kan efter periodens udløb for en udviklingskontrakt danne udgangspunkt for fordeling af eventuelle nye bevillinger til universiteterne under et.

Den overordnede ramme for fordelingen af eventuelle nye midler skal fastsættes på de årlige finanslove. Kontraktens afrapportering af målopfyldelse i forhold til både kvalitative og kvantitative målsætninger vil indgå i en helhedsvurdering af universitetets økonomi.

Som led i den politiske beslutningsproces forud for en fordeling af eventuelle nye midler til universiteterne kan såvel kvalitative som kvantitative målsætninger indgå i en vurdering.

Spørgsmål 34:

Kan ministeren redegøre for, i hvilke vestlige lande, som Danmark normalt sammenligner sig med, der er universitetsbestyrelser med eksternt flertal, herunder i hvilke lande der er lovkrav herom?

Svar:

Ledelsesformen for universiteter er i disse år til debat i de europæiske lande, og der er fundet vidt forskellige løsninger i de enkelte lande. Udgangspunktet har alle steder været, at universiteterne er stillet over for nye udfordringer.

Den 5. februar 2003 udsendte EU-Kommissionen et debatoplæg om universiteternes rolle i det europæiske videnssamfund. I dette peges på, at universiteterne på den ene side er udsat for stærk international konkurrence på deres kerneopgaver inden for højere uddannelse og forskning samtidig med, at der stilles krav om universiteternes deltagelse i efter- og videreuddannelse, vidensspredning, teknologisk udnyttelse af ny viden, ligesom universiteterne skal være en dynamo i den regionale udvikling. Dette sætter – ifølge kommissionen – nye krav om ændrede ledelsesformer til debat, herunder inddragelse af repræsentanter for det omgivende samfund i universiteternes ledelse.

Debatten om en beslutningsdygtig og handlekraftig universitetsledelse er også blevet ført i relation til universiteternes evne til innovation og omstilling. Dagsordenen er bl.a. blevet sat af Burton Clarks undersøgelse af fem innovative europæiske universiteter, universiteterne i Warwick, Stratchclyde, Twente, Joensuu samt Chalmers Tekniske Universitet i *Creating Entrepreneurial Universities* fra 1998.

De fem universiteter stod i 1980'erne over for store krav om forandring og bedre samspil med det omgivende samfund. Det førte til reorganiseringer og ændrede ledelsesforhold med henblik på at give universiteterne en stærk ledelse med klare styringsinstrumenter. Derudover blev der udviklet forskellige enheder, der i højere grad stod for kontakten til omgivelserne og ad den vej tilførte universiteterne fornyelse.

Under det danske EU-formandskab i efteråret 2002 blev universitetsledelse drøftet på en konference for direktørerne for højere uddannelse i EU-landenes centraladministrationer (EU-, EØS- samt visse ansøgerlande). Det fremgik af det forelagte materiale og af drøftelserne, at de elementer, der indgår i en ledelseskonstruktion (selvstyre, bestyrelse, eksternt deltagelse, rektorudpegning, øvrig ledelse), kombineres på så mange forskellige måder, at løsningen for hvert land er unik og tilpasset det enkelte lands særlige problemer.

Materialet giver dog mulighed for følgende overblik i forhold til sammensætning af *bestyrelser*:

1. I alle EU-lande (samt Norge) har universiteterne bestyrelser
2. I 90 pct. af landene er der eksterne medlemmer i bestyrelserne
3. I 40 pct. af landene er der eksternt flertal i bestyrelserne.

Som eksempel på et system med eksterne medlemmer kan nævnes Norge, hvor universitetsstyret består af rektoratet, 3 internt valgte, 2 studenterrepræsentanter og 4 eksterne. Som eksempel på eksternt flertal kan nævnes Sverige, hvor bestyrelserne har eksternt flertal og eksternt formand.

Hvad angår *rektor* og *dekaner*, har 25 pct. af landene udpegede ledere. Det gælder f.eks. Storbritannien, Irland, Holland, Østrig og Sverige, men procedurerne er meget forskellige i landene. I Sverige udpeges rektor af regeringen efter forslag fra bestyrelsen, der forinden har hørt universitetslærere og studerende. I Østrig udpeger bestyrelsen rektor blandt tre emner, som senatet (svarende til det nuværende danske konsistorium) har foreslået. Og i Norge er der åbnet mulighed for rektoransættelse på åremål.

For *institutederes* vedkommende er billedet mere uklart, idet flere landes lovgivning giver mulighed for, at universitetet fastlægger ledelsesformen på dette niveau i universitetsstatutten. Storbritannien, Holland, Østrig og Sverige har dog institutledere udpeget af universitetsledelsen. I Norge fastlægger universitetet selv udpegningsformen.

Spørgsmål 37:

Hvorledes kan det sikres, at de udefrakommende medlemmer af bestyrelsen vil agere i deres personlige egenskaber og ikke i egenskab af deres erhvervsmæssige baggrund, f.eks. som direktører i det private erhvervsliv eller som departementschefer?

Svar:

I henhold til lovforslagets § 11 er bestyrelsen over for ministeren ansvarlig for universitetets virke, herunder forvaltningen af universitetets samlede ressourcer. Samtidig er det i forslaget § 12, stk. 3, fastsat, at de udefrakommende medlemmer udpeges i deres personlige egenskab.

Det er således bestyrelsens ansvar at sikre, at universitetets interesser varetages, og at usaglige interesser ikke påvirker bestyrelsens arbejde.

Lovforslagets krav om åbenhed er med til at hindre, at bestyrelsen varetager usaglige hensyn.

Hvis bestyrelsen ikke lever op til lovforslagets bestemmelser og gældende ret i øvrigt, herunder at medlemmerne agerer i deres personlige egenkab, kan jeg bringe de relevante bestemmelser i § 11 i anvendelse.

Jeg henviser i øvrigt til mit svar på spørgsmål 10.

Spørgsmål 39:

Hvorledes sikrer loven offentlighedens indsigt i bestyrelsens beslutningsgrundlag og -proces, herunder i de erhvervsmæssige interessemarkeringer?

Svar:

Universiteterne vil fortsat være omfattet af lov om offentlighed i forvaltningen samt principperne om meroffentlighed og god forvaltningsskik, jf. mine svar på spørgsmål 5 og 19, hvorefter offentlighedens indsigt i bestyrelsens beslutningsgrundlag og -proces, herunder i de erhvervsmæssige interessemarkeringer, er sikret gennem disse regler i det omfang, de ikke i medfør af offentlighedslovens bestemmelser er undtaget herfra.

Dertil kommer, at universitetet kan nedsætte et repræsentantskab, der sammensættes af udefrakommende medlemmer, jf. § 13, stk. 1. Af § 13, stk. 2, fremgår, at repræsentantskabet på det overordnede niveau drøfter universitetets forskning, uddannelse og øvrige virksomhed og afgiver udtalelse herom til bestyrelsen. I og med at repræsentantskabet drøfter disse forhold, er det naturligvis en forudsætning, at der tilgår repræsentantskabet oplysninger om universitetets virksomhed på disse områder. Der er således både gennem den almindelige åbenhed i den interne proces på universitetet samt ved inddragelse af et eventuelt repræsentantskab skabt mulighed for indsigt i bestyrelsens beslutningsgrundlag og -proces, herunder i de erhvervsmæssige interessemarkeringer.

Spørgsmål 44:

Betyder § 10, stk. 2's, formulering om offentlighed »størst muligt omfang«, at fortrolighed er en absolut undtagelse?

Svar:

Jeg kan bekræfte, at formuleringen »størst muligt omfang« skal forstås sådan, at fortrolighed kun skal gælde, når der ifølge offentlighedsloven og forvaltningslovens regler er tale om sager, dokumenter eller oplysninger, der er beskyttet af regler om aktindsigt m.v. Jeg henviser i øvrigt til mit svar på spørgsmål 5.

Spørgsmål 51:

Vil ministeren godkende en vedtægt, hvoraf det fremgår, at et universitet beslutter, at institutlederen vælges som nu, det vil sige f.eks. af en institutbestyrelse?

Svar:

Jeg kan oplyse, at jeg ikke vil kunne godkende en sådan vedtægt. Jeg henviser til bemærkningerne til § 36, hvoraf det fremgår, at muligheden for dispensation efter lovforslaget bliver væsentlig mindre end hidtil. Der kan således ikke gives dispensation til f.eks. fravigelse af principperne om bestyrelse med eksternt flertal, ansatte ledere eller studenterindflydelse.

Spørgsmål 57:

I forlængelse heraf bedes ministeren belyse, hvordan samspillet vil være mellem universitetets forskningsstrategiske rammer og den enkelte forskers arbejde.

Svar:

Udviklingskontrakten, som bliver til efter åben drøftelse, jf. bemærkningerne til forslaget § 10, stk. 8, danner rammen om og baserer sig på de overordnede strategiske forsknings- og uddannelsesplaner. Disse overordnede forskningsstrategiske rammer indeholder ikke en beskrivelse af alle de opgaver, et institut eller en forsker udfører.

Udtrykket »universitetets forskningsstrategiske rammer«, jf. bemærkningerne til § 17, stk. 2, skal derfor forstås bredt og ikke som en plan for eller detailregulering af den enkelte forskers forskningsindsats, som grundlag for resultatkontrakter eller som instrument til styring af den enkelte forskers tid.

Det er op til det enkelte universitet, rektor, dekaner og institutledere, nærmere at tilrettelægge samspillet mellem det enkelte universitets forsk-

Bilag til bet. o. lovf. vedr. universiteter

ningsstrategiske rammer og den enkelte forskers arbejde.

Jeg skal i øvrigt tilføje, at udviklingskontrakter blev lovfæstet ved en ændring af universitetsloven i 1999, og at jeg med forslaget (L 125) har fundet det hensigtsmæssigt at klargøre og lovfæste den praksis, der har udviklet sig om udviklingskontrakter også i forskningsmæssig henseende.

Spørgsmål 62:

Ministeren bedes i forlængelse af sin besvarelse af udvalgets spørgsmål 15, jf. L 125 – bilag 41, oplyse, om »andre uden for universitetet«, jf. delkonklusionen i notatets afsnit 2, også omfatter de eksterne bestyrelsesmedlemmer og i benægtende fald bekræfte, at bestyrelsen vil kunne påbyde universitetet at optage eller undlade specifik forskning.

Svar:

Jeg kan oplyse, at »andre uden for universitetet« ikke omfatter de eksterne bestyrelsesmedlemmer. Bestyrelsen, inklusiv de eksterne medlemmer, er øverste myndighed for universitetet og er således en del af universitetet.

Jeg kan bekræfte, at de overordnede retningslinjer for forsknings- og udviklingsstrategien fastlægges af bestyrelsen, og at disse retningslinjer indgår som led i og som grundlag for udviklingskontrakten. I forbindelse med fastlæggelsen af disse retningslinjer har bestyrelsen på overordnet niveau taget stilling til, hvilken forskning universitetet skal drive inden for fagområderne.

Spørgsmål 64:

Hvilke bestemte opgaver kan institutlederen pålægge de videnskabelige medarbejdere, jf. lovforslagets § 17 stk. 2? Er det udelukkende administrative og undervisningsmæssige opgaver, eller er det også forskningsopgaver og i givet fald hvilke typer?

Svar:

Institutlederen kan, som efter gældende lov, ved sin instruktionsbeføjelse pålægge den enkelte forsker at løse bestemte forskningsopgaver. Det må antages, at denne mulighed for institutlederen også kan udstrækkes til at gælde eksterne projekter, når disse ligger inden for den pågældendes ansættelsesområde. Deltager en medarbejder

i et sådant projekt, vil projektlederen ad hoc have en instruktionsbeføjelse.

Institutlederen kan dog ikke afskære en forsker fra at iværksætte en bestemt forskningsopgave, der falder inden for de forskningsstrategiske rammer, hvis forskeren ikke er pålagt andre arbejdsopgaver, herunder administrative og undervisningsmæssige, der nødvendiggør en prioritering.

Spørgsmål 67:

Vil det med den nye lov være muligt at vedtage et budget på institutniveau enten i et institutråd eller i en institutbestyrelse?

Svar:

Eftersom det står universitetet frit, hvordan det konkret vil organisere sig på hovedområde- og institutniveau, står der intet om institutråd eller institutbestyrelse i lovforslaget, men de budgetkompetencer, der med lovforslaget er lagt hos rektor, eller den rektor bemyndiger hertil eller hos bestemte organer, kan ikke lægges til andre kollegiale organer.

Spørgsmål 70:

Hvad betyder formuleringen »universitetet har forskningsfrihed« i lovforslagets § 2, stk. 2?

Svar:

Med forskningsfrihed forstås her, at man ikke kan påbyde det enkelte universitet at optage eller undlade en bestemt forskning. Jeg henviser i øvrigt til mit svar på spørgsmål 15.

Spørgsmål 76:

Betyder lovforslagets § 10, stk. 2, at bestyrelsesmøderne skal være åbne? I benægtende fald: Vil ministeren kunne godkende en vedtægt, der fastslår, at bestyrelsesmøderne er åbne undtagen vedrørende punkter, der omhandler personsager?

Svar:

Formuleringen i lovforslagets § 10, stk. 2, betyder, at bestyrelsesmøderne som udgangspunkt skal være åbne. Jeg vil dog ikke kunne godkende en vedtægt, der fastsætter, at bestyrelsesmøder skal være åbne med undtagelse af punkter, der omhandler personsager, idet en sådan generel fastsættelse på forhånd udelukker, at der også

kan være andre sager, dokumenter eller oplysninger, der af fx økonomiske hensyn ikke kan behandles for åbne døre. Jeg henviser herved til mit svar på spørgsmål 5.

Spørgsmål 88:

Hvad skal en forsker gøre, hvis vedkommende ønsker at skifte til et nyt spændende forskningsområde, der ligger uden for »universitetets forskningsstrategiske rammer«? Vil vedkommende kunne starte forskningen inden strategien er ændret, eller skal dette afventes? Hvis det skal afventes, vil det så være tilladt forskeren at arbejde med det nye område i sin fritid og publicere med universitetet som afsenderadresse?

Svar:

Det fremgår af lovforslaget, at en forsker skal forske inden for universitetets forskningsstrategiske rammer, jf. mit svar på spørgsmål 25, hvor jeg understreger, at den forskningsstrategiske ramme skal fortolkes bredt.

Sådan som forskningsfriheden er belyst i mit svar på spørgsmål 15, kan en forsker ikke påbegynde forskning, der ligger uden for universitetets forskningsstrategiske rammer. Forskeren kan derfor ikke påbegynde sådan forskning inden forskningsstrategien er ændret.

Derimod vil forskeren som hovedregel kunne arbejde med et område i sin fritid, der ligger uden for universitetets forskningsstrategiske rammer. Tillidshensyn kan dog sætte begrænsninger for i hvilke områder, der kan forskes i.

Det vil ikke være tilladt, at forskeren publicerer sine forskningsresultater, som er opnået uden for ansættelsesforholdet, med universitetet som afsenderadresse, dog kan institutlederen i særlige situationer give tilladelse hertil.

Spørgsmål 101:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 17. marts 2003 fra Aarhus Universitet, f. L 125 – bilag 71.

Svar:

Ad bachelorprojektets tidsmæssige placering

Jeg henviser til mit svar på spørgsmål 53.

Ad akademisk råd (§ 15, stk. 1)

Lovforslaget giver universitetet mulighed for at placere et eller flere akademiske råd på det or-

ganisatoriske niveau, der passer til universitetets struktur, men giver ikke mulighed for akademiske råd på flere niveauer. Akademisk råds opgaver fremgår af lovforslagets § 15, stk. 2, og i følge denne bestemmelse skal rådet uanset organisatorisk placering udtale sig om akademiske forhold samt om den interne fordeling af bevilninger til rektor. Rådet kan generelt udtale sig om alle akademiske forhold af væsentlig betydning for universitetets virke, dvs. udtalelserne er ikke begrænset til at vedrøre et bestemt niveau på universitetet.

Med akademisk råds udtaleret og -pligt omfattende akademiske forhold for flere niveauer, kan rådet varetage universitetets samlede akademiske interesser, hvorved kvalitetsniveauet øges.

En opdeling af opgaverne imellem flere råd på forskellige niveauer kan give anledning til uklare og overlappende kompetencer samt skabe øget behov for koordinering. Det er derfor ikke hensigtsmæssigt at nedsætte akademiske råd på forskellige niveauer.

Lovforslaget forhindrer imidlertid ikke, at rektor nedsætter underudvalg med koordinerende, forberedende og rådgivende funktioner. Sådanne underudvalg kan ikke tillægges selvstændig kompetence.

Jeg henviser i øvrigt til mit svar på spørgsmål 13, afsnittet akademiske råd på alle niveauer.

Ad institutter som stedet for forskning og undervisning

Med hensyn til anmodningen om et ændringsforslag til forslagens § 17, stk. 1, hvorefter institutter betegnes som det *normale* sted for forskning og undervisning, kan jeg oplyse, at jeg vil drøfte et ændringsforslag til L 125 med forligspartierne, hvorefter § 17, stk. 1, ændres, så det ønskede imødekommes.

Ad forskningsfriheden

Jeg henviser til mine svar på spørgsmål 15 og 57. Det fremgår af svaret på spørgsmål 15, at der ikke hverken for universitetet eller den enkelte forsker med lovforslaget er lagt op til ændringer i forhold til gældende retstilstand.

I mit svar på spørgsmål 57 fremgår, at de forskningsstrategiske rammer skal forstås bredt og ikke som en plan for detailregulering af den enkelte forskers forskningsindsats, som grund-

lag for resultatkontrakter eller som instrument til styring af den enkelte forskers tid.

På baggrund heraf deler jeg ikke den bekymring for »funktionærgørelse«, som kommer til udtryk i spørgsmålet, og jeg kan i øvrigt understrege, at institutlederens instruktionsbeføjelse er en videreførsel af gældende retstilstand.

Ad samarbejde med fonde mv.

Da Aarhus Universitet over for udvalget har rejst det som et muligt problem i forhold til driften af Naturhistorisk Museum, Videnskabshistorisk Museum (Steno-Museet) og Forhistorisk Museum, Moesgård, at bestemmelsen i den gældende universitetslovs § 10, stk. 2, om samarbejde med fonde og foreninger ikke genfindes i samme form i lovforslaget, vil jeg benytte lejligheden til at præcisere dette.

Jeg har i mit svar på spørgsmål 21 beskrevet universiteternes muligheder for at samarbejde med fonde mv. efter lovforslaget. Det fremgår heraf, at der hverken i den gældende universitetslov eller i lovforslaget er hjemmel til, at universiteterne yder direkte støtte til fonde mv. Dette vil kræve særskilt lovhjemmel. For så vidt angår spørgsmålet om Aarhus Universitets deltagelse i driften af ovennævnte museer er dette særskilt hjemlet i finansloven. En ændring af de generelle regler om støtte til fonde mv. har således ikke betydning for driften af museerne.

Spørgsmål 104:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 20. marts 2003 fra Rektorkollegiet, jf. L 125 bilag 79.

Svar:

1. Doktorgraden

Jeg henviser til mit svar på spørgsmål 68, afsnittet om grader.

2. Skattepligt

Som det fremgår af mit svar på spørgsmål 21, har det været en forudsætning, at der med lovforslaget ikke sker ændringer i beskatningsforholdene for universiteterne.

I øjeblikket afventes Landsskatterettens afgørelse i den konkrete sag om Danmarks Tekniske Universitet, og som tidligere nævnt kan der først

herefter tages stilling til, hvorledes vi går videre med spørgsmålet.

3. Oprettelse af fonde

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 22, stk. 1 og 2, og § 46 samt af mit svar på spørgsmål 21, skal der på baggrund af evalueringen af forskerpatentloven med udgangen af 2003 udarbejdes et samlet regelsæt for universiteternes eksterne samarbejde. Arbejdet vil blandt andet omfatte spørgsmålet om selskabskonstruktioner, herunder fonde, i universiteternes eksterne samarbejde, og der vil således blive taget stilling til det rejste spørgsmål på dette tidspunkt.

4. Samarbejde med ikke-kommercielle fonde

Som Rektorkollegiet selv nævner, findes der i lovforslagets § 46 en overgangsbestemmelse, således at nuværende samarbejder efter den gældende universitetslovs § 10, stk. 2, kan fortsætte frem til den 1. juli 2005. Spørgsmålet om universiteternes fremtidige muligheder for at samarbejde med og yde støtte til fonde vil indgå i det under pkt. 3 nævnte arbejde med at udarbejde et samlet regelsæt for universiteternes eksterne samarbejde.

5. Betaling for deltidsuddannelse

Man kan ikke fastsætte deltagerbetaling med henblik på opnåelse af et overskud, da der er tale om, at staten via universiteterne udbyder deltidsuddannelser som en offentlig ydelse med taxametertilskud. Fastsættes deltagerbetaling med henblik på opnåelse af et overskud, der kan anvendes til andre formål, er der reelt tale om en beskatning af borgerne, og udskrivning af skatter kræver hjemmel i lov.

Universiteterne kan således ikke uden lovhjemmel fastsætte brugerbetalingen for offentlige undervisningsydelser med henblik på at opnå et overskud, der kan anvendes til andre formål. En sådan lovhjemmel findes ikke i gældende lovgivning, og universiteterne har derfor heller ikke i dag mulighed for at fastsætte brugerbetaling på denne måde.

Bestemmelsen i § 26, stk. 4, indebærer, at deltidsuddannelser som helhed ikke kan udbydes med henblik på at opnå et overskud, der kan overføres til andre formål. Deltagerbetaling kan fastsættes således, at den sammen med et evt. til-

skud dækker alle langsigtede omkostninger ved aktiviteten, herunder bidrag til dækning af udviklingsomkostninger, generel ledelse og administration, bygningsdrift og kapitalomkostninger mv. samt bidrag til afdækning af risikoen for, at tilmeldingerne medfører, at der kan optræde underskud ved enkeltaktiviteter.

Hvis man i lovforslaget ville skabe den nødvendige lovhjemmel til at fastsætte brugerbetalingen for offentlige undervisningsydelser med henblik på at opnå et overskud, der kan anvendes til andre formål, og dermed ville give universiteterne mulighed for at udbyde uddannelser som en kommerciel ydelse, samtidig med at der ydes taxametertilskud, skal man være opmærksom på, at andre udbydere end de danske universiteter, fx udenlandske universiteter, der går ind på det danske uddannelsesmarked, ville have krav på ligestilling med danske universiteter med henblik på opnåelse af statstilskud. Dette er en følge af almindelige markedsmæssige regler, herunder EU-regler.

Jeg mener på den baggrund ikke, at lovforslaget skal ændres på dette område.

6. Opsparing

Jeg er enig i, at det er hensigtsmæssigt, at universiteterne kan opspare til implementering af langsigtede strategier, og at nedskæringer, begrundet i at et universitet har sparet op, indeholder uheldige incitament, som kan medføre, at midlerne bruges mindre fornuftigt.

7. Forskningsfrihed

Jeg henviser til vedlagte notat af 27. marts 2003, som uddybende beskriver forskeres ret til at publicere deres forskningsresultater. Notatet konkluderer, at der ikke er behov for præcisering i lovforslaget.

Jeg kan således ikke støtte ændringsforslaget.

8. Bestyrelses honorar

Med lovforslaget er det hensigten, at universiteterne skal følge reglerne om særskilt vederlag, som er aftalt eller fastsat af finansministeren. Det betyder, at spørgsmålet om honorar (særskilt vederlag) til bestyrelsen skal afgøres i overensstemmelse med disse regler.

Særskilt vederlag er den betaling for varetagelse af hverv, som offentligt ansatte kan få som fx formænd for og medlemmer af råd, nævn,

kommissioner, udvalg o.lign., herunder eksempelvis bestyrelser. Særskilt vederlag er en betaling for en arbejdsindsats og ikke fx for at påtage sig et ansvar, der i øvrigt kan omfattes af en bestyrelsesansvarsforsikring. Det er derfor den tid, der medgår med bestyrelsesarbejdet, som medlemmet bliver betalt for.

Efter disse regler (Finansministeriets cirkulære af 2. november 1998 om særskilt vederlag m.v.), der gælder for hele det statslige område, kan offentligt ansatte kun i meget sjældne undtagelsestilfælde få særskilt vederlag, idet der for dem gælder en forhåndsformodning for, at hverv for staten udføres som led i det tjenstlige arbejde. Der kan dog ydes særskilt vederlag til offentligt ansatte, hvis der ikke er nogen som helst forbindelse mellem hvervet og stillingen.

Ikke-offentligt ansatte kan som udgangspunkt godt få særskilt vederlag. Der kan dog ikke ydes særskilt vederlag til personer, for hvem varetagelsen af særlige organisationsinteresser, politiske interesser og lign. må anses for overvejende i forhold til de øvrige hensyn, der ligger til grund ved udpegningen. Er hvervsindehaveren udpeget af eller efter indstilling fra vedkommende interesseorganisation eller lign., er der en forhåndsformodning for, at interessevaretagelsen er det overvejende hensyn.

Dette betyder, at kun de eksterne medlemmer, som ikke er offentligt ansatte, og som ikke repræsenterer »interesser« af nogen art, kan oppebære særskilt vederlag. De eksterne medlemmer udpeges da også ifølge lovforslaget i kraft af deres egen person og ikke som repræsentanter for bestemte interesser, organisationer eller sektorer, jf. bemærkningerne til § 12, stk. 1.

Omvendt betyder det også, at repræsentanter for videnskabelige medarbejdere (VIP) og repræsentanter for teknisk-administrativt personale (TAP) ikke kan oppebære særskilt vederlag, idet de er at sidestille med offentligt ansatte, og idet der er en forbindelse mellem hvervet og deres stilling.

Det betyder også, at repræsentanter for de studerende ikke kan oppebære særskilt vederlag, idet repræsentationen i bestyrelsen skyldes hensynet til varetagelsen af særlige interesser.

Jeg vil dog pege på, at der i ovennævnte regelsæt er hjemmel til at yde anden betaling end særskilt vederlag.

Universiteterne vil således have mulighed for at yde den betaling, der følger af overenskomster og aftaler m.v., herunder godtgørelse for eventuelt merarbejde, til bestyrelsesrepræsentanter, der efter gældende regler og praksis kan få godtgørelse for merarbejde som kompensation for bestyrelsesarbejdet.

Universiteterne vil endvidere under visse forudsætninger have mulighed for at aftale tillæg for »tjenstlig varetagelse af et hverv« til repræsentanter, der ikke efter gældende regler eller praksis kan få godtgørelse for merarbejde. Det er endvidere et krav, at varetagelsen af hvervet medfører en tidsmæssig belastning ud over de arbejdsopgaver, der er henført til stillingen, og at belastningen normalt bør være mindst 50 timer om året.

Der vil derfor allerede inden for rammerne af gældende ret være mulighed for at yde de interne bestyrelsesmedlemmer anden betaling for bestyrelsesarbejdet, der vil udviske den forskel, der består mellem eksterne og interne bestyrelsesmedlemmer, for så vidt angår særskilt vederlæggelse. Jeg er derfor ikke enig i, at lovforslaget på forhånd deler bestyrelsen op i a-medlemmer og b-medlemmer, da interne medlemmer efter det regelsæt, som lovforslaget lægger op til, kan få betaling for den tid, der bruges på bestyrelsesarbejdet, og som ligger ud over den normale arbejdstid, enten i form af særskilt vederlag eller tillæg og godtgørelse for merarbejde for medarbejderrepræsentanter.

For så vidt angår det ansvar, som konsistoriums medlemmer påtager sig i interimfasen, er det ikke min opfattelse, at dette ansvar er mere vidtgående, end det ansvar konsistoriemedlemmer har i dag. Jeg lægger her vægt på, at konsistoriums medlemmer allerede i dag vil kunne gøres ansvarlige for eventuelle uforsvarlige eller ulovlige dispositioner efter dansk rets almindelige erstatningsretlige regler, samt at domstolene i praksis vedrørende bestyrelsesansvar har lagt afgørende vægt på, om hvervet er lønnet eller ulønnet. Samtidig skal jeg pege på, at konsistorium i det tidsrum, hvor det virker som bestyrelse, efter lovforslagets § 11, stk. 5, har mulighed for at tegne sædvanlig bestyrelsesansvarsforsikring.

Spørgsmål 105:

Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 21. marts 2003 fra Forenede Studenterråd, jf. L 125 – bilag 81.

Svar:

Med lovforslaget er det hensigten at omlægge de universitære heltidsuddannelser, hvor det ikke allerede er sket, med henblik på at sikre en reel implementering af 3+2-strukturen med tre-årige bacheloruddannelser efterfulgt af to-årige kandidatuddannelser. Som led heri er det afgørende at få fastlagt den kompetence, der skal udvikles gennem det tre-årige bacheloruddannelsesforløb, således at bacheloruddannelsen får en værdi i sig selv – og dermed bliver andet og mere end blot 3/5 af et samlet uddannelsesforløb frem til kandidatgraden.

Bacheloruddannelsen inden for alle hovedområder skal opbygges som et fagligt sammenhængende forløb, der skal skabe et stærkt fagligt udgangspunkt på akademisk niveau, dvs. give den studerende en selvstændig grundlæggende kompetence med udgangspunkt i et centralt fag/fagområde/disciplin, der ikke er for snævert. I løbet af bacheloruddannelsens tre år sikres en gradvis større faglig progression og specialisering rettet mod valg af kandidatuddannelse. Bacheloruddannelsen afsluttes på tredje år med et bachelorprojekt, der skal demonstrere kvalificeret evne til at formulere, analysere og bearbejde teoretiske problemstillinger inden for et emne, godkendt af universitetet i tilknytning til uddannelsens centrale emner.

Bacheloruddannelsen bliver således en »grundlæggende uddannelse«, der skal sikre, at de studerende har et fælles udgangspunkt og en fælles faglig identitet, og at de studerende samtidig får mulighed for at vælge mellem flere efterfølgende kandidatuddannelser.

Universiteterne skal inden for humaniora og naturvidenskab fortsat uddanne kandidater, der får faglig kompetence til at undervise i to fag i de gymnasiale uddannelser, men den nuværende opdeling i gymnasiehovedfag og gymnasiesidefag som to selvstændige og ofte helt uafhængige uddannelsesforløb på henholdsvis 3½ år og 1½ år inden for den samlede fem-årige uddannelsesramme skal nytænkes.

Det er min klare vurdering, at denne nytænkning er afgørende, hvis de centrale uddannelses-

politiske målsætninger, fx styrket faglighed, øget fleksibilitet, mindsket frafald og studentermobilitet ind og ud af landet, også skal omfatte de humanistiske og naturvidenskabelige universitetsuddannelser.

Jeg henviser til mit svar på spørgsmål 53, men vil samtidig gerne knytte nogle yderligere kommentarer til sagen.

Et centralt led i flerårsaftalen om de videregående uddannelser fra juni 1992, der blev indgået af samtlige daværende partier i Folketinget med undtagelse af Fremskridtspartiet, var indførelsen af 3+2-strukturen i universitetsuddannelserne.

Strukturen blev indført i de naturvidenskabelige universitetsuddannelser fra 1993 og i de humanistiske universitetsuddannelser fra 1995. Til trods herfor er der i dag kun i begrænset omfang tilrettelagt naturvidenskabelige og humanistiske bacheloruddannelser i form af afrundede uddannelser med en selvstændig kompetence, og flere af disse uddannelser fremstår derfor fortsat som 3/5 af de tidligere fem-årige kandidatuddannelser.

Frafaldet på de humanistiske og naturvidenskabelige uddannelser er generelt faldet over de sidste 20-30 år, men frafaldet på de humanistiske og naturvidenskabelige bacheloruddannelser er fortsat på over 50 % i gennemsnit. På de to-årige

kandidatoverbygningsuddannelser er der også et betydeligt frafald. Mange mindre fag på både humaniora og naturvidenskab har konstant haft et frafald på over 60 %, også de sidste 10 år. Samtidig har dimittendledigheden på det samlede humaniora-område og på dele af det naturvidenskabelige-område, især inden for biologi-geografi-området, været konstant høj.

Ledigheden er fortsat meget høj for humanister. Ifølge AC's ledighedsstatistik er ledigheden for humanister oppe på 12-13 %, og selv under de gunstige konjunkturer kom ledigheden ikke ned under 10 %. Dimittendledigheden er foruroligende høj for humanister. Målt som andelen af ledige blandt de humanister, der er uddannet inden for det seneste år, har dimittendledigheden i de sidste 5 år ligget på over 40 %, og selv under gunstige konjunkturer har den været meget høj. Det samlede gennemløb for typiske humanistiske kandidater viser, at hver gang 100 starter fx på dansk-studiet, vil kun 25 komme ud i den anden ende som kandidater, der får arbejde inden for 6-12 måneder efter graduering. For en række små fag, som fx filosofi, er »succesraten« på under 10 %, jf. tabel 1.

Tabel 1: Gennemløb for et stort og lille humanistisk fag, stiliseret beregning

Antal	Dansk	Filosofi
- Der starter	100	100
- Der falder fra på bachelor	45	65
- Der falder fra på kandidat	15	18
- Der bliver dimittend-ledig	15	10
- Der får job efter uddannelse	25	8

Samtidig er progressionen mellem bachelorniveauet og kandidatniveauet ikke klart ekspliciteret som krav om forskellige kvalifikationer, men fremstår ofte som »mere af det samme«. Endvidere vil jeg fremhæve, at uddannelserne ved de forskellige universiteter er opbygget meget forskelligt, fx som en 2+1+2-struktur eller som en 3½ + 1½-struktur, og den studerende kan i nogle tilfælde selv vælge, om hele sidefaget skal gennemføres efter hovedfaget og hermed udelukkende på kandidatuddannelsen, eller om noget af

sidefaget også skal gennemføres på bacheloruddannelsen.

Et af formålene med den danske bachelorreform var netop ønsket om at skabe større fleksibilitet i de lange danske universitetsuddannelser, og bachelorgraden skulle således kunne anvendes til institutionsskift, nationalt eller internationalt, til skift til anden overbygningsuddannelse eller til at forlade uddannelsessystemet og få erhvervsbeskæftigelse med mulighed for senere tilbagevenden til videreuddannelse.

Derfor er det efter min mening afgørende, at vi også inden for humaniora og naturvidenskab får udviklet en studiestruktur, hvor både den enkelte bacheloruddannelse og den enkelte kandidatuddannelse får sin egen faglige identitet, og hvor bacheloruddannelsen sammensættes sådan, at den giver de studerende faglige forudsætninger for flere relevante kandidatuddannelser – også kandidatuddannelser på et andet universitet. Der skal samtidig sikres en faglig sammenhæng og progression mellem bacheloruddannelsen og kandidatuddannelsen, således at de studerende ikke oplever to forskellige uddannelsesforløb med helt forskellige formål og genstandsområder, men derimod at de er kommet op på et højere niveau.

De studerende får hermed nemmere ved at se de forskellige uddannelsers kompetencer og deres sammenhæng med et relevant arbejdsmarked. De humaniorastuderende i fx dansk og historie kan se, at der er andre arbejdsmarkeder end den gymnasiale sektor, og tilsvarende kan de naturvidenskabelige studerende i fx matematik, fysik og kemi se, at der også er et arbejdsmarked i den gymnasiale sektor.

Jeg kan oplyse, at inden for naturvidenskab er uddannelserne netop gået i gang med at nytænke uddannelserne med henblik på at etablere bacheloruddannelser og kandidatuddannelser med egen faglig identitet.

Universiteterne skal som nævnt fortsat uddanne kandidater, der får faglig kompetence til at undervise i to fag i de gymnasiale uddannelser. Det nærmere indhold af disse kandidatuddannelser og hermed kandidatens kompetenceprofil samt krav til den adgangsgivende bacheloruddannelse vil blive fastlagt af de universiteter, der skal udbyde de forskellige kandidatuddannelser, men i tæt samarbejde med de aftagere, der skal ansætte kandidaterne, dvs. rektorerne for gymnasieskolerne, og inden for rammer fastsat af Videnskabsministeriet efter drøftelse med Undervisningsministeriet.

Med de forestående indholdsreformer af de gymnasiale uddannelser lægges der op til en ændret kompetenceprofil for kommende gymnasielærere. Fagene i gymnasie- og hf-rækken tænkes sammen i større helheder, de såkaldte fagpakker, hvor lærerne skal indgå i lærerteams, således at eleverne opnår en bedre helhedsforståelse. Det er derfor forventningen, at de nye forskellige

kandidatuddannelser målrettet jobbet som gymnasielærere bl.a. vil skulle afspejle disse nye kompetencebehov hos fremtidens gymnasielærere.

Efter lovforslagets vedtagelse vil Videnskabsministeriet tage initiativ til at igangsætte en dialog mellem universiteterne, rektorerne for gymnasieskolerne, Undervisningsministeriet og Videnskabsministeriet med henblik på at afklare de kompetencer, der er nødvendige for at kunne undervise i de nye gymnasiale uddannelser. Med udgangspunkt i denne dialog vil Videnskabsministeriet opfordre universiteterne til at iværksætte et reformarbejde af studierne, der fører frem til en hensigtsmæssig gymnasielæreruddannelse. Arbejdet skal indtænke 3+2-strukturen i de universitære uddannelser og behovene for de efterfølgende pædagogiske uddannelsesforløb. Videnskabsministeriet vil bistå universiteterne i dette reformarbejde og tilstræbe, at der også indtænkes en landsdækkende planlægning af uddannelserne.

Jeg gør i øvrigt opmærksom på, at det allerede af bemærkningerne til § 3 fremgår, at udbud af uddannelser rettet mod særlige erhverv, fx uddannelser rettet mod undervisningsfunktioner i de gymnasiale uddannelser, forudsætter, at videnskabsministeren har drøftet godkendelsen med den ansvarlige ressortminister, dvs. undervisningsministeren.

Særligt hvad angår praktik i de universitære uddannelser, giver henvendelsen mig i øvrigt anledning til at knytte et par bemærkninger. De forskningsbaserede bacheloruddannelser, der reguleres efter lov om universiteter, skal give de studerende akademiske kompetencer. Disse uddannelser kan efter nærmere bestemmelse i studieordningen for den enkelte uddannelse indeholde projektorienterede forløb, evt. i tilknytning til en virksomhed. De forskningsbaserede uddannelser skal således kun undtagelsesvis indeholde krav om obligatoriske praktikforløb og i givet fald kun af kort varighed, og hvor det er fagligt relevant – i modsætning til de forskningstilknyttede mellemlange videregående uddannelser, de såkaldte professionsbacheloruddannelser, der reguleres af lov om mellemlange videregående uddannelser, og som skal give de studerende professions- og praksisnære kompetencer.

Indførelsen af en fælles IU-KoT skal bl.a. bidrage til at gøre valget mellem flere kandidatuddannelser efter endt bacheloruddannelse til en mulighed for den studerende. Jeg har noteret mig, at Forenede Studenterråd også finder denne mulighed hensigtsmæssig. Det er imidlertid min vurdering, at vi er nødt til at etablere et system, der kan sikre dette valg, hvis det for den enkelte studerende skal blive et reelt valg.

Spørgsmål 110:

Vil ministeren – med henblik på teknisk bistand – udarbejde et ændringsforslag til lovforslagets § 16, der sikrer, at der til enhver tid er en ansvarlig ledelse, også i tilfælde af vakance eller dersom den ansatte dekan i en længere periode er forhindret i at varetage sin funktion. Ministeren bedes udarbejde et ændringsforslag. Vil ministeren kunne støtte et sådant ændringsforslag?

Svar:

Hvis en dekan i en længere periode er forhindret i at varetage sin funktion, kan der foretages konstitution i stillingen. I følge reglerne skal en konstitution opslås offentligt inden besættelse, hvis den midlertidige tjeneste må forventes af strække sig over et ikke ganske kortvarigt tidsrum.

Hvis der ikke foretages konstitution, forudsættes det at rektor eller den rektor bemyndiger her til, varetager dekanens opgaver.

Der vil således altid være en ansvarlig ledelse, også når dekanen er forhindret i at varetage sin funktion. Jeg finder derfor ikke behov for at sikre dette i et ændringsforslag, da det følger af andre regler.

Spørgsmål 111:

Vil ministeren – med henblik på teknisk bistand – udarbejde et ændringsforslag til lovforslagets § 17, der sikrer, at der til enhver tid er en ansvarlig ledelse, også i tilfælde af vakance eller dersom den ansatte institutleder i en længere periode er forhindret i at varetage sin funktion? Ministeren bedes udarbejde et ændringsforslag. Vil ministeren kunne støtte et sådant ændringsforslag?

Svar:

Jeg henviser til mit svar på spørgsmål 110, idet de samme forhold gør sig gældende for institutlederens vedkommende. Det skal dog tilføjes, at det ofte vil være dekanen, der varetager institutlederens opgaver.